

T-4

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 7/10), na prijedlog Ministarstva za pravosuđe i upravu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 148. sjednici, održanoj dana 31.03.2022. godine, donosi

## ZAKLJUČAK

### I.

Usvaja se Strategija za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022-2026 i čini sastavni dio ovog zaključka.

### II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-04-5256 /22  
Datum, 31.03.2022. godine  
Zenica

#### DOSTAVLJENO:

- 1x Ministarstvo za pravosuđe i upravu,
- 1x Ured za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona,
- 1x svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,
- 1x svim institucijama, putem Ministarstva,
- 1x svim gradovima/općinama, putem Ministarstva,
- 1x a/a.



**BOSNA I HERCEGOVINA**  
**FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**  
**ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON**

**STRATEGIJA ZA PREVENCIJU I BORBU PROTIV KORUPCIJE ZENIČKO-  
DOBOJSKOG KANTONA ZA PERIOD 2022. – 2026.**

Februar 2022.godine

## Sadržaj

|                                                                                                                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Sadržaj                                                                                                                                                                           | 2  |
| LISTA AKRONIMA                                                                                                                                                                    | 4  |
| Uvod                                                                                                                                                                              | 5  |
| Opći okvir i stvarni i mjesni obuhvat Strategije za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022-2026                                                          | 8  |
| Vizija                                                                                                                                                                            | 10 |
| Misija                                                                                                                                                                            | 10 |
| Strateški ciljevi                                                                                                                                                                 | 13 |
| Načela                                                                                                                                                                            | 14 |
| Situaciona analiza                                                                                                                                                                | 16 |
| Snage                                                                                                                                                                             | 16 |
| Slabosti                                                                                                                                                                          | 17 |
| Prilike                                                                                                                                                                           | 18 |
| Prijetnje                                                                                                                                                                         | 19 |
| Indikativni finansijski okvir                                                                                                                                                     | 19 |
| Strateški ciljevi i projekti za njihovo provođenje                                                                                                                                | 22 |
| STRATEŠKI CILJ 1: Uspostava normativnog i strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije - nastavak jačanja institucionalnih kapaciteta | 23 |
| 1.1....Unaprijediti strateški okvir za prevenciju i borbu protiv korupcije                                                                                                        | 23 |
| 1.2....Uspostava samostalne stručne službe nadležne za prevenciju i borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu                                                            | 24 |
| 1.3....Jačanje kapaciteta za prevenciju i borbu protiv korupcije u institucijama sa javnim ovlaštenjima                                                                           | 25 |
| 1.4....Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije u BiH i ZDK – Unapređenje antikorupcijskih propisa i oblasti zaštite prijavitelja i korupcijskih rizika u propisima            | 26 |
| STRATEŠKI CILJ 2. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u institucijama i javnom sektoru Zeničko-dobojskog kantona                       | 27 |
| 2.1. Unapređenje proaktivne transparentnosti                                                                                                                                      | 27 |
| 2.2. Jačanje prevencije korupcije u javnim institucijama                                                                                                                          | 29 |
|                                                                                                                                                                                   | 2  |

|                                                                                                                                                                          |     |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|----|
| 2.3. Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u Zeničko-dobojskom kantonu                                                                       | 30  |    |
| 2.4. Osiguranje efikasnijih i adekvatnijih disciplinskih postupaka protiv zaposlenika javnih institucija                                                                 | 32  |    |
| 2.5. Smanjenje diskrecionih ovlaštenja i eliminisanje sukoba interesa u javnim institucijama                                                                             | ... | 32 |
| 2.6. Uspostava sistema digitalizacije antikorupcije                                                                                                                      | 33  |    |
| 2.7. Jačanje uloge Skupštine i gradskih/općinskih vijeća u borbi protiv korupcije                                                                                        | 34  |    |
| STRATEŠKI CILJ 3. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u odnosu javni/privatni sektor                                          | 34  |    |
| 3.1. Unapređenje saradnje sa privatnim sektorom u oblasti sprečavanja i otkrivanja korupcije - Prevencija korupcije u odnosima javnog i privatnog sektora                | 35  |    |
| 3.2. Povećanje nadzora i odgovornosti nad planiranjem budžeta te proaktivne transparentnosti pri dodjeli finansijskih sredstava iz budžeta                               | 36  |    |
| 3.3. Povećati transparentnost u procesu javnih nabavki                                                                                                                   | 37  |    |
| 3.4. Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada revizorskih službi                                                                      | 38  |    |
| 3.5. Jačanje prevencije i borbe protiv korupcije u sektoru zdravstva                                                                                                     | 39  |    |
| 3.6. Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije u sektoru obrazovanje                                                                                                    | 41  |    |
| STRATEŠKI CILJ 4. Unapređenje djelotvornosti i efikasnosti inspekcijskih, policijskih i pravosudnih institucija u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela |     | 42 |
| 4.1. Koordinacija i unapređenje saradnje u otkrivanju i dokazivanju korupcije                                                                                            | 43  |    |
| 4.2. Jačati sektor unutrašnjih poslova u oblasti borbe protiv korupcije                                                                                                  | 45  |    |
| 4.3. Upravljanje rizicima od korupcije u kriznim situacijama i uslovima kriznog odlučivanja                                                                              | 45  |    |
| STRATEŠKI CILJ 5. Uključivanje cjelokupnog društva u borbu protiv korupcije                                                                                              | 47  |    |
| 5.1. Uključivanje jedinica lokalne samouprave (JLS) u sistem prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije                                                  | 47  |    |
| 5.2. Unapređenje saradnje antikorupcijskih tijela i institucija s organizacijama civilnog društva, medijima i akademskom zajednicom                                      | 48  |    |
| 5.3. Jačanje etike i integriteta djece i omladine i promocija dobrih praksi                                                                                              | 49  |    |
| 5.4. Koordinacija, monitoring i izvještavanje                                                                                                                            | 50  |    |

## **LISTA AKRONIMA**

APIK - Agencija za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije

Zakon o Agenciji/APIK-u - Zakon o Agenciji za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije

OECD – Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj

GRECO – Grupe zemalja za borbu protiv korupcije

UNCAC – Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije

WEF – World economic forum

WBG – World bank group

SBK – Strategija za borbu protiv korupcije

ZDK – Zeničko-dobojski kanton

EK - Evropske komisije

BiH - Bosna i Hercegovina

OMK - Otvoreni metod koordinacije

TIM – Tim Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju i borbu protiv korupcije

AP - Akcionog plana

BDP – Bruto domaći proizvod

## Uvod

Strategija za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022. - 2026. (u daljem tekstu Strategija) predstavlja sektorski strateški dokument izrađen na osnovu Odluke o izradi Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022. - 2026. ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 17/21). Usklađena je sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 32/17) i drugim podzakonskim aktima, uključujući Uredbu o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 74/19), kao i sa relevantnim strateškim dokumentima, prije svega sa Strategijom razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period 2021. - 2027. godina ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 3/21), Smjernicama za strateško planiranje antikorupcijskih politika u BiH<sup>1</sup>, te dokumentima relevantnim za proces integracije Bosne i Hercegovine u Evropsku uniju.

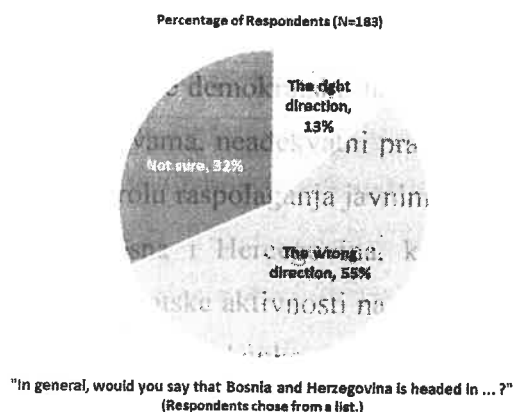
Korupcija je ozbiljan problem u savremenom svijetu koja je, u različitim oblicima i razmjerama prisutna svugdje, pa i u ekonomski snažnim, demokratskim i organiziranim državama. Razni faktori koji utiču na stanje i razmjere korupcije, poput historijskih, društvenih, kulturoloških, socijalnih, ekonomskih, sigurnosnih i političkih, čine u životu običnoga građanina i cjelokupnoga društva nesagledive posljedice. Korupcija negativno utiče na ekonomske tokove tako što uzrokuje nepredvidive troškove za investitore koji su obeshrabreni za buduća ulaganja, uzrokuje rast sive ekonomije i smanjenje prihoda države po osnovu neplaćenih poreza, carina i drugih dažbina, povećava troškove administracije, roba i usluga, te smanjuje produktivnost. Ova pojava, u društvenom smislu, utiče na izmijenjen sistem vrijednosti, pogotovo racionaliziranje, pa čak i opravdavanje nezakonitog, posebno koruptivnog ponašanja. U političkom smislu, narušava legitimitet i ugled institucija vlasti, ugrožava ostvarenje načela pravne države i uzrokuje nepovjerenje građana u vlast i političku nestabilnost povećanjem jaza između elita i običnog građanstva.

---

<sup>1</sup> Smjernice za planiranje antikorupcijskih politika, APIK, april 2021., dostupno na: <http://www.apik.ba/zakoni-i-drugi-akti/ostali-akti/smjernice-i-preporuke/default.aspx?id=2321&langTag=bs-BA>

Korupcija predstavlja posebnu opasnost za države u tranziciji, kojima pripada i Bosna i Hercegovina, gdje demokratski, institucionalni i vrijednosni sistemi još nisu dovoljno izgrađeni. U takvim državama, neadekvatni pravni i politički mehanizmi ne pružaju dovoljno garancija za efikasnu kontrolu raspolaganja javnim ovlaštenjima, te njihova zloupotreba, zapravo, predstavlja korupciju. Bosna i Hercegovina, kao tranzicijska zemlja, u posljednje vrijeme preduzima određene sistematske aktivnosti na suprotstavljanju takvim zloupotrebama. Prema „Indikatorima upravljanja“ Svjetske banke, Bosna i Hercegovina se u suprotstavljanju korupciji nalazi na 90. mjestu od 190 zemalja i teritorija<sup>2</sup>, dok je prema „Indeksu percepcije korupcije“ Transparency International-a, sa 101. mjesta sa ocjenom 36 u 2019. godini, pala na čak 111. mjesto sa ocjenom 35 (od ukupno 180 zemalja) u 2020. godini.<sup>3</sup>

#### Da li idemo u pravom smjeru? (Headed in the Right Direction)<sup>4</sup>



Prikupljeni podaci govore o percepciji kako slijedi:

- u pravom smjeru 13%
- u pogrešnom smjeru 55%
- nisam siguran 32%

Zbog svega navedenog i različitih definiranja pojma korupcije potrebno je navesti i definiciju korupcije kakvom je definiše Građanskopravna konvencija protiv korupcije Vijeća Evrope<sup>5</sup>. Konvencija ukazuje na razne pojavne oblike korupcije koji su sankcionirani normama krivičnog zakonodavstva u Bosni i Hercegovini. Prema Konvenciji, "korupcija podrazumijeva traženje, nuđenje, davanje ili primanje, direktno ili indirektno, mita ili bilo koje druge nezakonite

<sup>2</sup> Rangiranje Svjetske banke Doing Business, dostupno na:  
<https://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/bosnia-and-herzegovina>

<sup>3</sup> <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/bih>

<sup>4</sup> FY2021 Bosnia and Herzegovina Country Opinion Survey Report, dostupno na:  
<https://microdata.worldbank.org/index.php/catalog/4019/download/50537>

<sup>5</sup> Strazbourg, 04.11.1999. godine, stupila na snagu 01.11.2003.g., stupila na snagu u odnosu na BiH 01.11.2003.g.; („Službeni glasnik BiH“ broj: 36/2001)

*koristi ili stavljanje toga u izgled, koje izopačuje propisano izvođenje neke dužnosti ili ponašanja koje se zahtijeva od primatelja mita, nezakonite koristi ili osobe kojoj se to stavlja u izgled".*

Vlada Zeničko-dobojskog kantona je u martu 2017. godine na preporuku Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: APIK) usvojila Akcioni plan za borbu protiv korupcije Vlade Zeničko-dobojskog kantona za period 2017-2019 godina. Iako je Vlada Zeničko-dobojskog kantona bila svjesna činjenice da je neophodno najprije ili istovremeno usvojiti Strategiju za borbu protiv korupcije, a tek potom Akcioni plan koji operacionalizira strateške ciljeve i strateške programe iz Strategije, ipak se zbog preporuka krovne antikorupcijske institucije u Bosni i Hercegovini odnosno APIK-a, opredijelila na navedeni redoslijed usvajanja antikorupcijskog strateškog okvira. Ovaj antikorupcijski strateški okvir predstavlja prvi strateški okvir usvojen na području Zeničko-dobojskog kantona.

Pored gore navedenih stvarnih i praktičnih razloga za donošenje strateškog okvira za borbu protiv korupcije, Zeničko-dobojski kanton je i u formalnoj (zakonskoj obavezi) dužan da osigura uvjete za daljnju izgradnju i unapređenje postojećeg antikorupcijskog strateškog okvira na cijelom svom području u skladu sa svojim ustavnim i zakonskim nadležnostima. Naime, proces pristupanje Evropskoj uniji strateški je prioritet Bosne i Hercegovine, a borba protiv korupcije jedan je od ključnih izazova vladavine prava, kao i samodorživog ekonomskog razvoja i kvalitete življenja svakog građanina u Bosni i Hercegovini. U većini država iz procesa proširenja Unije, u koje se ubraja i Bosna i Hercegovina, povezan je sa poštivanjem pitanja osnovnih ljudskih prava, radom pravosudnih organa i institucija, pravdom i unutrašnjim poslovima. Budući da se borbi protiv korupcije posvećuje pažnja već u ranoj fazi procesa pristupanja Evropskoj uniji, a da se otvaranje odgovarajućih poglavlja temelji na uvjerljivim rezultatima, Bosna i Hercegovina treba pokazati odlučnost u preduzimanju konkretnih, sveobuhvatnih i održivih aktivnosti na suprotstavljanju korupcijskim praksama. Pored toga, Zakon o Agenciji za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije (u daljem tekstu: Zakon o Agenciji/APIK-u) nalaže obavezu i kantonalnim vlastima da usvoje vlastite strateške okvire za borbu protiv korupcije.

## **Opći okvir i stvarni i mjesni obuhvat Strategije za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022-2026**

Opći okvir, koji je prilikom izrade antikorupcijskog strateškog okvira koristila Vlada Zeničko-dobojskog kantona, se sastoji od međunarodnih dokumenata i domaćih strateških okvira kako viših instanci vlasti, tako i sa nivoa vlasti Zeničko-dobojskog kantona, uključujući i prethodno usvojenu Strategiju za borbu protiv korupcije za period 2017-2019 Vlade Zeničko-dobojskog kantona, odnosno polazne, evaluirane izvještaje kantonalnih organa i institucija o ostvarenim rezultatima u prevenciji borbe protiv korupcije proizašlih iz donesenih akcionih planova.

Od međunarodnog pravnog okvira analizirane su sve bitne međunarodne konvencije koje je ratificirala država Bosna i Hercegovina i koje stvaraju i određene obaveze po Zeničko-dobojski kanton. Tu se prvenstveno ističe Konvencija Ujedinjenih naroda za borbu protiv korupcije, koja na sveobuhvatan način pristupa uređuje pristup borbi protiv korupcije. Pored toga su posebno analizirane i Krivičnopravna i Građanskopravna konvencije protiv korupcije Vijeća Evrope. Važno je naglasiti da su prilikom izrade analizirane i mnogi ostali međunarodni dokumenti i preporuke.

Od domaćeg pravnog i strateškog okvira se pored relevantnog zakonodavstva posebno vodilo principima i obavezama koje za Zeničko-dobojski kanton proizlaze iz antikorupcijskog strateškog okvira višeg nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini. Prilikom izrade prethodnog Akcionog plana, kao i Strategije za borbu protiv korupcije Vlade Zeničko-dobojskog kantona, su uzete i preporuke i sugestije APIK-a kao i antikorupcijske mreže u Bosni i Hercegovini ACCOUNT i Transparency International BiH, kao dvije vodeće nevladine mreže/organizacije u oblasti borbe protiv korupcije. Prilikom određivanja strateških prioriteta, strateških ciljeva i strateških programa bile su uključene sve institucije Zeničko-dobojskog kantona (kantonalni organi uprave, kantonalne upravne organizacije, pravna lica u kojima Vlada ili kantonalni organi uprave/upravne organizacije, imaju nadležnost po osnovu zakonskih ili vlasničkih prava), koje su dali značajne informacije o najvećim rizicima za pojavu korupcije unutar svoje nadležnosti, uključujući i donesene, pojedinačne planove integriteta. Također, prilikom izrade strateškog okvira, ponovo su razmatrane i obaveze iz opće Reformske agende za Bosnu i Hercegovinu, (za period 2015-2018). Uzimajući u obzir da ovaj strateški okvir Zeničko-dobojskog kantona ujedno

predstavlja antikorupcijski strateški okvir kantona koji u bliskoj budućnosti treba da dogradi i sistem prevencije borbe protiv korupcije, prilikom izrade istog su uzeti u obzir svi dosadašnji monitorinzi i evaluacije prethodnih antikorupcijskih strateških okvira državnog i federalnog nivoa sa ciljem izrade najboljih provedbenih modela i praksi implementacije antikorupcijskih politika, uključujući i daljnju izgradnju profesionalnih kapaciteta, (dodatnog kadrovskog i tehničkog kapacitiranja unutar Sektora za borbu protiv korupcije u okviru Ministarstva za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona). Razlozi za ovakav sveobuhvatan pristup jeste opredijeljenost Vlade Zeničko-dobojskog kantona da se sistemski i sveobuhvatno bori protiv korupcije putem preventivnih i represivnih mjera, uz neposrednu pomoć, saradnju i monitoring sa predstavnicima međunarodnih organizacija i predstavnicima organizacija civilnog društva.

Strategija, kao i naredni Akcioni plan su, kao što je već navedeno, izrađeni uz participatorni pristup i to kako u samoj identifikaciji rizičnih oblasti za pojavu koruptivnog ponašanja tako i u smislu predlaganjem mogućih rješenja i konkretnih aktivnosti na prevenciji nastanka korupcije, ali i suzbijanju iste. Prilikom izrade Strategije i Akcionog plana Tim Vlade Zeničko-dobojskog kantona za borbu protiv korupcije je konsultovao i na određeni način ponovo uključio sve institucije u Zeničko-dobojskom kantonu u njegovu izradu na način da su isti predlagali rizične oblasti za pojavu korupcije unutar svoje institucije istovremeno predlažući i konkretne aktivnosti na sprečavanju nastanka koruptivnih pojava. Time se osiguralo da su svi oni subjekti koji trebaju implementirati antikorupcijske aktivnosti u Zeničko-dobojskom kantonu, prethodno i dodatno konsultirani u kreiranju ostvarivih aktivnosti. Prilikom izrade Strategije vodilo se računa da je u implementaciji nužna disperzija odgovornosti na sve društvene subjekte, odnosno pokušao se postići integrisani pristup rješavanju problema.

Strategijom su definisane javne politike, pravci, ciljevi kantonalnih organa uprave, kantonalnih upravnih organizacije, pravnih lica u kojima Vlada ili kantonalni organi uprave/upravne organizacije imaju nadležnost po osnovu zakonskih ili vlasničkih prava, te jedinice lokalne samouprave u okviru Zeničko-dobojskog kantona. U skladu sa principom otvorenog metoda koordinacije (OMK), Strategijom su uključene i ostale institucije sa antikorupcijskim nadležnostima u Zeničko-dobojskom kantonu, kao i zainteresovana antikorupcijska tijela u BiH, poput APIK-a, Antikorupcionog tima Vlade FBiH i timova za borbu protiv korupcije drugih kantona u Federaciji BiH. Pored toga, obuhvaćen je i privatni sektor,

akademska zajednica, mediji, nevladine organizacije, kao i svi ostali građani Zeničko-dobojskog kantona.

## **Vizija**

*Borba protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu zasnovana na efikasnoj, odgovornoj i dosljednoj primjeni antikorupcijskih principa i politika, višem stepenu vladavine prava i povjerenja građana u institucije. Javni sektor u Zeničko-dobojskom kantonu prepoznatljiv po efikasnom sistemu prevencije i borbe protiv korupcije i višem nivou koordinacije i saradnje sa nižim nivoima vlasti i relevantnim domaćim i međunarodnim akterima u borbi protiv korupcije.*

## **Misija**

Uvažavajući reformske i strateške procese u Bosni i Hercegovini, a na temelju utvrđenih sistemskih i prioriternih oblasti djelovanja, iskustava iz provedbe prethodne Strategije i detektiranih uzroka od korupcije u rizičnim sektorskim oblastima, **misija Strategije za borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu je:**

*Osigurati koordiniranu provedbu sistemskih mjera borbe protiv korupcije, efikasnije upravljanje rizicima od korupcije u sektorskim oblastima, afirmacija pozitivnih društvenih vrijednosti, dobrih praksi i učešća svih segmenata društva u unapređenju pretpostavki za smanjenje stvarnog i percipiranog nivoa korupcije.*

Uzimajući u obzir činjenicu da je korupcija sveprisutna pojava u Bosni i Hercegovini, pa samim time i na administrativnom prostoru Zeničko-dobojskog kantona, koja značajno narušava povjerenje građana u institucije vlasti neophodnim se pretpostavlja sistemski pristup prevenciji i suzbijanju korupcije. Prilikom takvog pristupa neophodno je da se definišu strateški prioriteti i ciljevi koji se žele postići u zacrtanom vremenskom periodu. Strategijom se želi na sveobuhvatan način jačajući kapacitete svih institucija Zeničko-dobojskog kantona prvenstveno stvoriti pretpostavke za efikasnu prevenciju korupcije u svim oblastima djelovanja javnih institucija. S tim u vezi Vlada Zeničko-dobojskog kantona želi da putem Tima Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju borbu protiv korupcije, nastavi kontinuirano jačanje kapaciteta svih kantonalnih institucija što bi trebalo rezultirati dogradnji transparentnog, društveno odgovornog i nadasve efikasnog sistema u preveniranju korupcije. Pored toga želi se izgrađivati sistem gdje će se u svim institucijama, ukoliko se korupcijsko ponašanje i ostvari, značajno povećati

vjerovatnoća da se takvo ponašanje prevenira, otkrije i adekvatno sankcioniše od strane nadležnih institucija Kantona.

Zbog toga se i u procesu izrade nove Strategije nastojalo da ista ima principe tzv. integrirane antikorupcijske strategije, čiji su neizostavni principi da bude zasnovana na činjenicama, transparentna, nepristrasna, stručna, inkluzivna, sveobuhvatna, orijentirana na učinak i fleksibilna (UNODC, 2004).

Također, svrha Strategije je da se fokusira na borbu protiv korupcije, na oblasti gdje Kanton prema ustavnim nadležnostima ima isključivu ili podijeljenu nadležnost, poput zdravstva, obrazovanja, socijalne politike i drugih, kao i drugim segmentima na čije dodatno preveniranje ukazuju prethodno evaluirani izvještaji institucija o provedbi prethodne Strategije za borbu protiv korupcije 2017. – 2019. odnosno Akcionog plana.

U Mišljenju Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u Evropskoj uniji od 29.05.2019. godine, navodi se:

*Borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala ometaju nedovoljno usklađeni propisi u zemlji i slaba institucionalna saradnja i koordinacija. Raširena je korupcija i svi nivoi vlasti pokazuju znakove da su pod kontrolom politike, što izravno utiče na svakodnevni život građana, posebno u oblastima zdravstva, obrazovanja, zapošljavanja i javnih nabavki. Okvir strateške politike, te institucionalni i pravni okvir za sprečavanje korupcije su fragmentirani i imaju značajne nedostatke. Agencije za provođenje zakona su fragmentirane i podložne neprimjerenom političkom uplitanju. Tužioci nisu dovoljno proaktivni. Finansijske istrage i zapljena imovine su uglavnom neefikasni. Potrebno je intenzivirati borbu protiv pranja novca. Pravomoćne osuđujuće presude u predmetima korupcije na visokom nivou su vrlo rijetke i sankcije nemaju adekvatan preventivni učinak. Potrebno je intenzivirati aktivnosti za sprečavanje nasilnog ekstremizma i ojačati politike i mjere borbe protiv terorizma. Koordinacija po pitanju migracija između nadležnih institucija na svim nivoima vlasti je loša. Osobe koje traže međunarodnu zaštitu nemaju odgovarajući pristup kada su u pitanju procedure za dobijanje azila<sup>6</sup>.*

<sup>6</sup> <https://europa.ba/wp-content/uploads/2019/06/Misljenje-Komisije-o-zahtjevu-Bosne-i-Hercegovina-za-%C4%8Dlanstvo-u-Evropskoj-uniji.pdf>

U Mišljenju se, između ostalog, navodi potreba za temeljnim poboljšanjem zakonodavnog okvira, te su dati prioriteti, a prioritet 7 (sedam) navodi: *Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, uključujući i protiv pranja novca i terorizma, prvenstveno putem:*

- a) usvajanja i provođenja propisa o sukobu interesa i zaštiti uzbunjivača;*
- b) osiguravanja djelotvornog funkcionisanja i koordinacije tijela za borbu protiv korupcije;*
- c) usklađivanja zakonodavstva i jačanje kapaciteta za javne nabavke;*
- d) osiguravanja efikasne saradnje između tijela za provođenje zakona i sa tužilaštvima;*
- e) demonstriranja napretka u ostvarivanju rezultata proaktivnih istraga, potvrđenih optužnica, kaznenih progona i pravosnažnih osuđujućih presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije, uključujući i one na visokom nivou;*
- f) depolitizacije i restrukturiranja javnih preduzeća i osiguravanja transparentnosti procesa privatizacije<sup>7</sup>.*

U Analitičkom izvještaju koji je prilog Mišljenju Evropske komisije, oblast borbe protiv korupcije je detaljnije analizirana, a u zaključnom komentaru se, između ostalog, navodi:

*Bosna i Hercegovina je u ranoj fazi dostigla određeni nivo pripremljenosti u borbi protiv korupcije. Svi nivoi vlasti pokazuju znakove političke zarobljenosti, što direktno utiče na svakodnevni život građana, posebno u oblasti zdravstva, obrazovanja, zapošljavanja i javnih nabavki. Za aktivno unapređenje integriteta i borbu protiv korupcije potrebna je čvrsta politička opredijeljenost. Zemlja je generalno uspostavila institucionalni, pravni i strateški okvir za borbu protiv korupcije. Međutim, još uvijek postoje značajni nedostaci. Nedovoljna usklađenost entitetskih krivičnih zakona ozbiljno podriva politiku borbe protiv korupcije. Rascjepkanost strategija i akcionih planova na različitim nivoima vlasti umanjuje njihovo efikasno provođenje. Strateški dokumenti za borbu protiv korupcije moraju se bolje uskladiti u cijeloj zemlji. Mora se osigurati adekvatno finansiranje. Poboljšana koordinacija i saradnja koja uključuje sve nivoe vlasti je preduslov za efikasnije suzbijanje korupcije. Tijela za prevenciju korupcije na svim nivoima vlasti moraju biti stalne, nezavisne institucije sa jasnim i*

---

<sup>7</sup> <https://europa.ba/wp-content/uploads/2019/06/Misljenje-Komisije-o-zahtjevu-Bosne-i-Hercegovina-za-%C4%8Dlanstvo-u-Evropskoj-uniji.pdf>

*ambicioznim mandatom i odgovarajućim resursima. APIK, kao koordinaciono tijelo za prevenciju korupcije, treba da preuzme proaktivniju ulogu, posebno na podizanju svijesti građana o prevenciji korupcije i postupanju po njihovim podnescima s indicijama koruptivnog ponašanja. Zakonodavstvo o sukobu interesa na svim nivoima treba uskladiti sa preporukama GRECO-a i međunarodnim standardima. Potrebno je ojačati kapacitete za provođenje zakona. U cjelini gledano, korupcija je široko rasprostranjena i dalje predstavlja razlog za zabrinutost. Za efikasno rješavanje problema korupcije potrebna je snažna politička volja, kao i snažan odgovor krivičnog sistema na korupciju na visokom nivou<sup>8</sup>.*

I u Izvještaju Evropske komisije o Bosni i Hercegovini za 2020. godinu, posebna pažnja je posvećena borbi protiv korupcije:

*Bosna i Hercegovina je u ranoj fazi / dostigla je određeni nivo pripremljenosti u borbi protiv korupcije. Nije postignut napredak po pitanju ključnog prioriteta 7 iz Mišljenja i preporuka iz 2019., koje su i dalje neispunjene. Vlasti i pravosuđe nisu preduzeli mjere u borbi protiv korupcije, a u vezi sa nalazima iz Izvještaja stručnjaka o pitanjima vladavine prava. Korupcija je i dalje široko rasprostranjena i svi nivoi vlasti pokazuju znakove političke zarobljenosti, što direktno utiče na svakodnevni život građana. Nije postignut napredak u djelotvornom provođenju strategija i akcionih planova za borbu protiv korupcije. Neusklađenost zakonodavstva na nivou cijele države i slaba institucionalna saradnja i koordinacija i dalje koče borbu protiv korupcije. Rezultati na sprečavanju i suzbijanju korupcije na visokom nivou i dalje su vrlo ograničeni zbog operativne neefikasnosti i političkog uplitanja. Vlasti trebaju osigurati odgovarajuće zakonodavno i institucionalno postupanje po preostalim preporukama GRECO-a, posebno u vezi sa finansiranjem političkih partija i sukobom interesa<sup>9</sup>.*

## **Strateški ciljevi**

Iz ovako formuliranog strateškog cilja proizlaze sljedeće strateške mjere, koje se u Zeničko-dobojskom kantonu trebaju postići provođenjem Strategije:

---

<sup>8</sup> <https://europa.ba/wp-content/uploads/2019/06/Analiti%C4%8Dki-izvje%C5%A1taj-Mi%C5%A1ljenje-Komisije-o-zahtjevu-Bosne-i-Hercegovine-za-%C4%8Dlanstvo-u-Evropskoj-uniji.pdf>

<sup>9</sup> [https://europa.ba/wp-content/uploads/2020/10/Izvjestaj\\_za\\_BiH\\_za\\_2020\\_godinu.pdf](https://europa.ba/wp-content/uploads/2020/10/Izvjestaj_za_BiH_za_2020_godinu.pdf)

1. Uspostava normativnog i strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije - nastavak jačanja institucionalnih kapaciteta.
2. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u institucijama i javnom sektoru Zeničko-dobojskog kantona.
3. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u odnosu javni/privatni sektor.
4. Unapređenje djelotvornosti i efikasnosti inspekcijskih, policijskih i pravosudnih institucija u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela.
5. Uključivanje cjelokupnog društva u borbu protiv korupcije.

## Načela

Proces izrade Strategije u svim fazama karakterisalo je ostvarivanje zakonskih principa razvojnog planiranja koji obuhvataju:

- otvoreni metod koordinacije,
- ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve građane,
- vertikalna i horizontalna koordinacija,
- partnerstvo, javnost i transparentnost u procesu razvojnog planiranja.

S obzirom na integrirani pristup Strategije, složenost problema korupcije, njen direktni uticaj na poštivanje temeljnih društvenih vrijednosti, vladavinu prava i samoodrživog razvoja i kvalitete života svakog građanina na području Zeničko-dobojskog kantona, neophodno je pridržavati se sljedećih načela prilikom izrade kao i primjeni Strategije i Akcionog plana, i to:

1. **Načelo zakonitosti** - koje pretpostavlja da su svi strateški prioriteti i ciljevi i programi koje se trebaju postići u provođenju Strategije i Akcionog plana trebaju biti zasnovani na ustavnim nadležnostima Zeničko-dobojskog kantona i u skladu sa zakonima, odnosno višim pravnim aktima.
2. **Vladavina prava** - usklađenost pravnih akata i svih radnji pravnih subjekata sa zakonom
3. **Načelo inkluzivnosti** - koje pretpostavlja da će se prilikom provođenja Startegije i Akcionog plana uključiti svi akteri koji mogu doprinijeti suzbijanju korupcije u Zeničko-

dobojskom kantonu uključujući institucije vlasti, privatni sektor, akademsku zajednicu, nevladin sektor i građane u cjelini.

4. ***Načelo objektivnosti*** - Strateški pristup borbi protiv korupcije, uključujući i implementaciju aktivnosti za čiju realizaciju su zadužene određene institucije sa jasnim rokovima implementacije, pokazateljima uspjeha i potrebnim sredstvima za njihovo provođenje treba zasnivati na objektivnim indikatorima.
5. ***Načelo transparentnosti i participativnost*** - koji uključuje da će se zbog interesa javnosti i ranjivosti društva na korupciju sve aktivnosti na provođenju antikorupcijskih nastojanja adekvatno informisati javnost sa namjerom jačanja povjerenja građana u institucije vlasti. Radi veće transparentnosti, u najvećoj mjeri treba koristiti ekonomična i savremena sredstva komunikacije u objavljivanju odluka, podataka o planiranim i provedenim aktivnostima, u pretraživanju baza podataka o aktivnostima organa vlasti, naročito u vezi sa sistemom javnog finansiranja i praksom postupanja.
6. ***Nepristrasnost i stručnost*** - politička neutralnost i kompetentnost za ispunjavanje antikorupcijskih zadataka neophodni su za dug i složen proces kao što je borba protiv korupcije. Suprotstavljanje korupciji treba se smatrati dijelom rada za opće dobro i unapređenja profesionalizma uprave ali i privatnoga sektora, i u njemu nema mjesta ideološkim, političkim i drugim uticajima. Isto tako, potrebno je stalno raditi na unapređenju znanja, stavova i vještina za suprotstavljanje korupciji.
7. ***Načelo zasnovanosti na činjenicama*** - koji pretpostavlja da će se prilikom svake antikorupcijske aktivnosti pristupiti na utvrđenim činjenicama kako bi efekti provedenih aktivnosti bili adekvatni izazovu sa kojima se institucije vlasti Zeničko-dobojskog kantona susreću.
8. ***Dobra praksa*** - usaglašavanje antikorupcijskih aktivnosti sa dobrim praksama na polju suprotstavljanja korupciji u okruženju, učenje na greškama, uočenim obrascima koruptivnog ponašanja i njihovog uzroka u sistemu.
9. ***Načelo ekonomičnosti*** - Antikorupcijske aktivnosti i jačanje integriteta institucija Zeničko-dobojskog kantona trebaju da budu sastavni dio redovnih aktivnosti

svakodnevnog provođenja nadležnosti institucija, tako da je potrebno osigurati što manje utroška sredstava za sastavne dijelove svakodnevnih dužnosti.

10. ***Načelo efikasnosti*** - Kako bi se na što uspješniji način ostvarili strateški ciljevi u borbi protiv korupcije, potrebno je da se prilikom planiranja strateških aktivnosti vodi računa o stvarnim rezultatima koji se trebaju postići uz optimalno trošenje vremenskih resursa. Budući da se značajan broj antikorupcijskih aktivnosti odnosi na javnu upravu, te javne službe i javna preduzeća, koja treba da budu servis građanima, to u definiranju i ostvarivanju antikorupcijskih, i uopće, ciljeva rada javne uprave treba voditi računa o krajnjem rezultatu i kako ga mjeriti, uz utvrđivanje jasno i precizno definiranih indikatora, koji su pri tome i provodivi.
11. ***Orijentiranost na učinak*** – podrazumijeva uspostavljanje jasnih ciljeva, i preciziranih i mjerljivih alata i indikatora učinaka a nikako deklarativno formulisanih ciljeva koji su teško ili nikako ostvarivi, bez adekvatnih indikatora učinaka odnosno provodenosti cilja.

### **Situaciona analiza**

Prilikom izrade strateškog okvira za prevenciju i borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu u obzir su uzeti i faktori kako unutrašnji, tako i vanjski koji mogu unaprijediti provođenje antikorupcijskih mjera. S tim u vezi su posebno analizirane snage i slabosti Zeničko-dobojskog kantona, odnosno prilike i prijetnje koji su postojanje u društvenom, političkom, organizacionom, pravnom i ekonomskom okruženju kantona. Snage i slabosti, odnosno prilike i prijetnje mogu značajno uticati na uspješno, ili pak neuspješno provođenje strateškog okvira koji se odnosi na prevenciju i borbu protiv korupcije.

### **Snage**

Stvarna i potpuna spremnost Vlade Zeničko-dobojskog kantona za uspostavljanje sveobuhvatnog sistema koji će pristupiti borbi protiv korupcije je posebno identificirana kao nešto što je prvenstveni preduslov za uspješno suzbijanje korupcije. Važno je napomenuti da na administrativno – političkom prostoru Zeničko-dobojskog kantona od njegovog samog formiranja postoji politička stabilnost što osigurava potpunu podršku borbi protiv korupcije.

Također, značajna okolnost je postojanje Tima Vlade Zeničko-dobojskog kantona (formiran u oktobru 2016. godine), koji je aktivno provodio svoje dužnosti i obaveze zbog kojih

jeste osnovan, između ostalih usvajanje Akcionog plana Vlade Zeničko-dobojskog kantona za borbu protiv korupcije 2017-2019 i njegova realizacija u visokom stepenu. Pored ovoga, Tim je ostvario i saradnju sa APIK-om, ACCOUNT-om i Transparency Internationalom u BiH. Pored toga redovno su održavani treninzi za koordinate antikorupcijskih aktivnosti u svim institucijama u Zeničko-dobojskom kantonu uz aktivnu podršku Misije OSCE u BiH-Terenski ured u Travniku, kao i Američke ambasade u BiH, te su tako širokom lepezom provedenih aktivnosti u prethodnom periodu sve institucije već upoznate sa svojim obavezama iz Akcionog plana za borbu protiv korupcije.

Važno je napomenuti da sve institucije u Zeničko-dobojskom kantonu posjeduju usvojene vlastite operativne planove za borbu protiv korupcije koji su u saglasnosti sa Strategijom i Akcionim planom za borbu protiv korupcije Vlade Zeničko-dobojskog kantona, kao i planove integriteta.

Jedna od najvećih snaga u provođenju svih antikorupcijskih aktivnosti su koordinatori u insitutucijama, koji su imenovani sa ciljem koordiniranja borbe protiv korupcije, odnosno saradnje sa Timom, a radi provođenja aktivnosti iz Akcionog plana i Strategije, te izvještavanja o svim procesima prevencije korupcije unutar institucija. Koordinatori u institucijama, predstavnici Tima Vlade, kao i ostali državni službenici Zeničko-dobojskog kantona kontinuirano grade svoje kapacitete iz oblasti prevencije borbe protiv korupcije te su prisustvovali treninzima koje je uz pomoć partnerskih organizacija provodio Tim za borbu protiv korupcije.

## **Slabosti**

Tim kao centralna institucija za provedbu Strategije, sastavljen je od državnih službenika i namještenika predstavnika više organa kantonalne uprave. U takvoj konstelaciji, imenovani članovi pored obaveza rada u Timu, imaju svoje redovne i primarne dužnosti.

Ovakva situacija ograničava potpunu profesionalnu posvećenost članova Tima što može predstavljati određenu slabost s obzirom da problem korupcije zahtijeva potpunu posvećenost. Međutim i dosadašnji posvećeni rad i zalaganje članova Tima koji imaju precizno utvrđen djelokrug poslova i zadataka, doprinjeo je značajnim i šire prepoznatim rezultatima u sprečavanju i suzbijanju korupcije, tako da uz dalju podršku Vlade Kantona, u ovom trenutku,

može odgovoriti postavljenim ciljevima i zadacima iz ove strategije.

Uobičajeno shvatanje formalnog pristupa antikorupcijskim aktivnostima i nerijetko prebacivanje odgovornosti uposlenika u javnoj institucijama, ili nedovoljno razumijevanje rukovodnog kadra javne uprave i javnih institucija o potrebi kontinuirane prevencije i borbe protiv korupcije, kao i česta nespremnost uprave na nove obaveze i aktivnosti na koja su ukazivala prehodna istraživanja, svakako mogu predstavljati određene slabosti. Međutim, kako su ove činjenice bile uzete u obzir i prilikom dizajniranja prethodnih planiranih antikorupcijskih aktivnosti, iste treba uzeti u obzir i u narednom periodu.

Nedovoljna sredstva za antikorupcijske aktivnosti često mogu predstavljati izazov u provođenju antikorupcijskih aktivnosti, te zbog sveopće situacije u društvu takva činjenica može predstavljati značajnu slabost u provođenju aktivnosti. Ovakva činjenica prouzrokuje i pojavu da mali broj zaposlenika u potpunosti može odgovoriti na proaktivne i systemske pristupe u borbi protiv korupcije. Zato je potrebno kontinuirano graditi i jačati kapacitete zaposlenih u javnim institucijama u pravcu antikorupcijskih mehanizama.

## **Prilike**

Prepoznatost problema korupcije sa kojom se susreće bosanskohercegovačko društvo i potpuna spremnost međunarodnih institucija da pomognu vladama na svim nivoima, uključujući i Zeničko-dobojski kanton predstavlja jednu od prilika. S tim u vezi se kontinuirano pruža i finansijska i stručna pomoć koja može biti od krucijalnog značaja u prevenciji i suzbijanju kompleksne negativne pojava kakva je zasigurno korupcija. Dosadašnje iskustvo Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH je svakako prilika koja može biti od koristi za implementaciju drugog strateškog okvira na području Zeničko-dobojskog kantona. Koordinacija i saradnja sa centralnim antikorupcijskim tijelom jeste i obaveza iz Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

Također, a posebno uzimajući u obzir da više nije riječ o provođenju prvog strateškog okvira za borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu, vrlo je značajno opredjeljenje nevladinih organizacija da kontinuirano podrže antikorupcijske napore institucija vlasti čije dugogodišnje iskustvo u antikorupcijskim aktivnostima može olakšati i institucijama Zeničko-

dobojskog kantona, kakvi su npr. principi dogovorene podrške i saradnje sa Misijom „OSCE“-a BiH.

Otvoreni metod koordinacije i inkluzivni pristup u kojima su uključeni svi akteri u borbi protiv korupcije, jeste jedini način koji može rezultirati. Poseban doprinos u borbi protiv korupcije imaju građani, u tom smislu je neophodno proaktivno izvještavati javnost o svim uzrocima i posljedicama korupcije, ali i istovremeno graditi i pozitivne primjere uvjeravajući javnost da je borba protiv korupcije moguća. S tim u vezi medijske objave i pravovremene informacije su od značaja u antikorupcijskim nastojanjima.

### **Prijetnje**

Zbog ukupnih geopolitičkih prilika, migrantske krize, socijalnih prilika, prirodnih i drugih katastrofa i vanrednih situacija kakva je npr. pandemija izazvana Koronavirusom COVID-19, Bosna i Hercegovina možda neće biti u fokusu pažnje onoliko koliko je potrebno da se antikorupcijskim reformama pruži adekvatna podrška. Bez te podrške i u izvjesnoj mjeri pozitivnoga pritiska, antikorupcijske mjere i aktivnosti mogu biti usporene. Također značajna podrška nevladinog sektora je ovisna o donatorskoj pomoći pa i pored same volje da pomognu institucijama vlasti mogu biti usporena ukoliko ne posjeduju adekvatna finansijska sredstva.

### **Indikativni finansijski okvir**

Indikativni finansijski okvir predstavlja pregled potrebnih finansijskih sredstava za implementaciju mjera, pri čemu se daje pregled i potencijalnih izvora sredstava. Strategijom za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022-2026.godina predviđen je iznos finansijskih sredstava za implementaciju strateških ciljeva i to: prvog strateškog cilja 650.000,00 KM, drugog 188.000,00 KM, trećeg 176.000,00 KM, četvrtog 404.000 KM i petog cilja 82.500,00 KM.

Ukupna vrijednost planiranih strateških projekata iznosi 1.500.500,00 KM.

Od toga, 75,5% se odnosi na budžetska sredstva, dok se preostalih 24,5% odnosi na

ostale izvore finansiranja.

| INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR                                                                          |                                                                                                                                                                 |                            |         |                    |               |                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|---------|--------------------|---------------|-----------------------------------|
| STRATEGIJA ZA PREVENCIJU I BORBU PROTIV KORUPCIJE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA PERIOD 2022-2026.GODINA |                                                                                                                                                                 |                            |         |                    |               |                                   |
| Oznake strateškog cilja i strateških mjera                                                             |                                                                                                                                                                 | Struktura finansiranja (%) | Ukupno  | Budžet institucije | Ostali izvori |                                   |
|                                                                                                        |                                                                                                                                                                 |                            |         |                    | (mil.- KM)    | Naziv izvora                      |
| 1.                                                                                                     | Uspostava normativnog i strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije - nastavak jačanja institucionalnih kapaciteta |                            | 650.000 | 518.000            | 132.000       |                                   |
| 1.1.                                                                                                   | Unaprijediti strateški okvir za prevenciju i borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona                                                                   |                            | 8.000   | 1.000              | 7.000         | Ostale donacije                   |
| 1.2.                                                                                                   | Uspostava samostalne stručne službe nadležne za prevenciju i borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu                                                 |                            | 347.000 | 262.000            | 85.000        | Ostale donacije i ostala sredstva |
| 1.3.                                                                                                   | Jačanje kapaciteta za prevenciju i borbu protiv korupcije u institucijama sa javnim ovlaštenjima                                                                |                            | 245.000 | 210.000            | 35.000        | Ostale donacije                   |
| 1.4.                                                                                                   | Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije u BiH i ZDK – Unapređenje antikorupcijskih propisa i oblasti zaštite prijavitelja i korupcijskih rizika u propisima |                            | 50.000  | 45.000             | 5.000         | Ostale donacije                   |
| 2.                                                                                                     | Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u institucijama i javnom sektoru ZDK                                             |                            | 188.000 | 85.000             | 103.000       |                                   |
| 2.1.                                                                                                   | Unapređenje proaktivne transparentnosti                                                                                                                         |                            | 35.000  | 25.000             | 10.000        | Ostale donacije                   |
| 2.2.                                                                                                   | Jačanje prevencije korupcije u javnim institucijama                                                                                                             |                            | 5.000   | 5.000              | 0             |                                   |

|      |                                                                                                                                                      |  |         |        |        |                 |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------|--------|--------|-----------------|
| 2.3. | Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u ZDK                                                                              |  | 32.000  | 20.000 | 12.000 | Ostale donacije |
| 2.4. | Efikasniji i adekvatniji disciplinski postupci protiv zaposlenika javnih institucija                                                                 |  | 5.000   | 5.000  | 0      |                 |
| 2.5. | Diskreciona ovlaštenja i sukob interesa u javnim institucijama                                                                                       |  | 15.000  | 10.000 | 5.000  | Ostale donacije |
| 2.6. | Uspostaviti sistem digitalizacije antikorupcije                                                                                                      |  | 66.000  | 15.000 | 51.000 | Ostale donacije |
| 2.7. | Jačanje uloge Skupštine ZDK i gradskih/općinskih vijeća u oblasti borbe protiv korupcije                                                             |  | 30.000  | 5.000  | 25.000 | Ostale donacije |
| 3.   | Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u odnosu javni/privatni sektor                                        |  | 176.000 | 89.000 | 87.000 |                 |
|      |                                                                                                                                                      |  | 32.000  | 20.000 | 12.000 | Ostale donacije |
| 3.1. | Unapređenje saradnje sa privatnim sektorom u oblasti sprečavanja i otkrivanja korupcije – prevencija korupcije u odnosima javnog i privatnog sektora |  | 11.500  | 1.500  | 10.000 | Ostale donacije |
| 3.2. | Povećanje nadzora i odgovornosti nad planiranjem budžeta te proaktivne transparentnosti pri dodjeli finansijskih sredstava iz budžeta                |  | 16.000  | 12.000 | 4.000  | Ostale donacije |
| 3.3. | Povećati transparentnost u procesu javnih nabavki                                                                                                    |  | 49.000  | 9.000  | 40.000 | Ostale donacije |
| 3.4. | Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada revizijskih institucija                                                  |  | 27.000  | 19.000 | 8.000  | Ostale donacije |
| 3.5. | Jačati sektor zdravstva u oblasti borbe protiv korupcije                                                                                             |  | 32.500  | 7.500  | 25.000 | Ostale donacije |

|      |                                                                                                                                                        |  |         |         |        |                 |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------|---------|--------|-----------------|
| 3.6. | Jačati sektor obrazovanja u oblasti borbe protiv korupcije                                                                                             |  | 40.000  | 40.000  | 0      |                 |
| 4.   | Unapređenje djelotvornosti i efikasnosti inspeksijskih, policijskih i pravosudnih institucija u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela |  | 404.000 | 404.000 | 0      |                 |
| 4.1. | Koordinacija i unapređenje saradnje u otkrivanju i dokazivanju korupcije                                                                               |  | 220.000 | 220.000 | 0      |                 |
| 4.2. | Jačati sektor unutrašnjih poslova u oblasti borbe protiv korupcije                                                                                     |  | 174.000 | 174.000 | 0      |                 |
| 4.3. | Upravljanje rizicima od korupcije u kriznim situacijama i uslovima kriznog odlučivanja                                                                 |  | 10.000  | 10.000  | 0      |                 |
| 5.   | Uključivanje cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije                                                                                              |  | 82.500  | 37.500  | 45.000 |                 |
| 5.1. | Uključivanje jedinica lokalne samouprave u sistem prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije                                           |  | 30.000  | 20.000  | 10.000 |                 |
| 5.2. | Unapređenje saradnje antikorupcijskih tijela i institucija s organizacijama civilnog društva, medijima i akademskom zajednicom                         |  | 12.500  | 2.500   | 10.000 | Ostale donacije |
| 5.3. | Jačanje etike i integriteta djece i omladine i promocija dobrih praksi                                                                                 |  | 0       | 0       | 0      |                 |
| 5.4. | Koordinacija, monitoring i izvještavanje                                                                                                               |  | 40.000  | 15.000  | 25.000 | Ostale donacije |

### Strateški ciljevi i projekti za njihovo provođenje

Promatra li se borba protiv korupcije kao i borba za bolji i kvalitetniji život građana, onda su ciljevi kojima Vlada Zeničko-dobojskog kantona nastoji da ovim planom efikasnije usmjeri

antikorupcijske napore, uz viši stepen efikasnosti svih javnih institucija iz svoje nadležnosti. Ovakav pristup ne isključuje mogućnost ili obavezu da se u implementaciji pojedinih aktivnosti ostvari proaktivna saradnja sa drugim vladinim i nevladinim organizacijama, neovisno o nivou vlasti.

Osnovni strateški ciljevi se odnose na osnovne sveobuhvatne pravce u borbi protiv korupcije, a to su: *prevencija korupcije, suzbijanje korupcije, podizanje svijesti građana i efikasno uspostavljeni koordinacijski mehanizmi i nadzor nad provođenjem antikorupcijskih aktivnosti*. Kako bi se adekvatno ostvarilo i nadziralo provođenje svih specifičnih strateških ciljeva isti su dodatno razrađeni kroz strateške projekte. Strateški ciljevi, iako su formalno odvojeni radi lakše realizacije istih su itekako u međusobnoj korelaciji i uspješna borba protiv korupcije ovisi od stvarne implementacije svih aktivnosti. Vlada Zeničko-dobojskog kantona se istinski opredijelila za pokretanje svih potrebnih dugoročnih i planskih aktivnosti u borbi protiv korupcije u svim segmentima svog rada i djelokruga svojih nadležnosti. U okviru svojih nadležnosti najveći fokus jeste na prevenciji korupcije, sa posebnim međusektorskim pristupom.

## **STRATEŠKI CILJ 1: Uspostava normativnog i strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije - nastavak jačanja institucionalnih kapaciteta**

### **1.1. Unaprijediti strateški okvir za prevenciju i borbu protiv korupcije**

Zakon o Agenciji (APIK-u) je predvidio obavezu da strategije na ostalim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini moraju biti u skladu sa općim principima definiranim u državnoj strategiji za borbu protiv korupcije. U formalnoj ocjeni trenutnog stanja može se reći da Bosna i Hercegovina ima zaokružen strateški okvir borbe protiv korupcije, dok se u suštinskom smislu može konstatirati da evidentan nedostatak efikasnog institucionalnog okvira, kao i nepostojanje jasnih kanala komunikacije i saradnje što rezultira neusaglašenim strateškim planiranjem u oblasti borbe protiv korupcije, a samim tim i neuspjehom u postizanju očekivanih rezultata.

Iako je Bosna i Hercegovina načinila iskorak u strateškom planiranju u ovoj oblasti, ipak u najvećem procentu nije uspjela artikulirati usaglašen pristup i postići viši stepen provođenja

strateških antikorupcijskih dokumenata. Izostala je i procjena stvarnih efekata ostvarenih provođenjem strateških antikorupcijskih dokumenata u Bosni i Hercegovini.

U konačnici, neophodno je osigurati neposrednu i direktnu dvosmjernu komunikaciju između Agencije i Tima/Ureda za borbu protiv korupcije u kontekstu proaktivnog izvještavanja, kako u smislu provođenja državne Strategije za borbu protiv korupcije tako i u vezi sa provođenjem Strategije Zeničko-dobojskog kantona <sup>10</sup>.

Član 5. Konvencije za borbu protiv korupcije Ujedinjenih naroda navodi ciljeve (Politika i praksa sprečavanja korupcije), a od država potpisnica se traži da svaka od država razrađuje i sprovodi djelotvornu politiku sprečavanja korupcije, kojom se unapređuje učešće društva i održavanja načela vladavine prava, dobrog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, integritet, transparentnost i odgovornost. Ovaj član od država potpisnica više zahtjeva preduzimanje određenih akcija, nego usvajanje određenih propisa. Također treba naglasiti i donesene GRECO preporuke čije doljedno ispunjavanje predstavlja dio mape puta u daljnim evropskim integracijama BiH.

Uzimajući u obzir da ovi vrlo važni antikorupcijski mehanizmi predstavljaju osnov za eliminiranje uzroka korupcije, veoma je važno da se obaveze iz ovog strateškog cilja poduzimaju sistemski i na vrijeme.

## **1.2. Uspostava samostalne stručne službe nadležne za prevenciju i borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu**

Osnovni preduslov za uspješnu prevenciju i borbu protiv korupcije se ogleda u uspostavljanju institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije. Samo sa uspostavljenim jasnim institucionalnim okvirom unutar Zeničko-dobojskog kantona gdje sve institucije znaju tačno koje su njihove obaveze i odgovornosti u antikorupcijskim nastojanjima, mogu polučiti rezultatom u prevenciji i koordinaciji borbe protiv korupcije.

Bosna i Hercegovina potpisala je Konvenciju Ujedinjenih Nacija protiv korupcije (u daljem tekstu: UNCAC) 16. septembra 2005. godine, a Predsjedništvo Bosne i Hercegovine donijelo je na 89. redovnoj sjednici 27. marta 2006. godine odluku o ratifikaciji UNCAC.

---

<sup>10</sup> Izvor: Nacrt Strategije za borbu protiv korupcije BiH 2020-2024

Član 6. UNCAC izražava potrebu uspostave jednog tijela ili više njih nadležnih za sprovođenje, ali i nadzor i usklađivanje same implementacije antikorupcijske politike, koje bi bilo neovisno i adekvatno stručno i finansijski osposobljeno.

Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije je uspostavljeno antikorupcijsko centralno tijelo na nivou Bosne i Hercegovine, odnosno uspostavljena je Agencija. Članom 6. Zakona o Agenciji je regulisano da je Agencija nezavisna i samostalna upravna organizacija, koja za svoj rad odgovara Parlamentarnoj skupštini BiH. Upravo ovakav status Agencije, pored njezinih nadležnosti, uspostavlja samu nezavisnost Agencije, dok je u posljednjih par godina ista stručno i finansijski kapacitirana, iako još ne u punom kapacitetu, iz čega se ipak može zaključiti da je obaveza iz člana 6 UNCAC-a na državnom nivou implementirana. Međutim usljed ustavne strukture BiH, na način kako je Zakonom o Agenciji predviđeno da svi nivoi vlasti donesu antikorupcijske politike, tako je i članom 23. Zakona uspostavljena obaveza da svi nivoi vlasti odrede novu ili postojeću upravnu strukturu koja će na nivou na kojem je uspostavljena i izrađivati, nadzirati i implementirati antikorupcijske politike. S tim u vezi u Zeničko-dobojskom kantonu prepoznata je nužnost uspostavljanja cjelovitog institucionalnog sistema za sprečavanje korupcije, te je 2018. godine u Ministarstvu za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona uspostavljen Sektor za upravu i implementaciju Strategije za borbu protiv korupcije, a početkom 2022. godine Vlada zeničko-dobojskog kantona donijela je Uredbu o formiranju Ureda za borbu protiv korupcije.

### **1.3. Jačanje kapaciteta za prevenciju i borbu protiv korupcije u institucijama sa javnim ovlaštenjima**

Pored samog institucionalog kapacitiranja Zeničko-dobojskog kantona neophodno je uspostaviti i osnovne normativne i strateške okvire koji će podržati sveobuhvatni pristup u sprečavanju i borbi protiv korupcije. Institucionalni, normativni i strateški okvir treba da bude uspostavljen u svim institucijama Zeničko-dobojskog kantona, uključujući i jedinice lokalne samouprave.

Imajući u vidu da je veliki broj institucija od značaja za antikorupcijske aktivnosti, unutar svake institucije određena je osoba koja koordinira antikorupcijske aktivnosti, odnosno

imenovani su koordinatori antikorupcijskih aktivnosti. Pored toga primjenjuju se i kriteriji ko može biti koordinator unutar jedne institucije i koje poslove će obavljati. Ove zadatke je neophodno decidno odrediti, kao i uvrstiti tih poslova i zadataka koordinatora u okvirima 40-satne sedmice, odnosno adekvatne valorizirati aktivnosti imenovanih koordinatora od strane poslodavca. Koordinator antikorupcijskih aktivnosti treba da budu osobe koje su kroz svoj dosadašnji radni angažman u instituciji pokazale posebne personalne i moralne kvalitete, koje dobro poznaju cjelokupno funkcionisanje institucije i uživaju visok stepen povjerenja rukovodilaca i ostalih uposlenika u instituciji. Samo zaposlenici sa takvim karakteristikama mogu kvalitetno koordinirati antikorupcijske aktivnosti. Obaveze koordinatora su: da izvještava rukovodioca o antikorupcijskim obavezama institucije i prati izvršenje pojedinačnih zadataka na realizaciji operativnog plana na mjesečnoj osnovi, izrađuje komunikacijski materijal za upoznavanje institucije iz koje dolazi sa obavezama iz Akcionog plana, uspostavlja i održava sektorsku i drugu saradnju sa drugim nivoima vlasti u situacijama podijeljene nadležnosti, vodi evidenciju o realizaciji operativnog plana po zadatim indikatorima te o napretku i izazovima izvještava rukovodioca na mjesečnoj osnovi.

Kako su Tim Vlade Zeničko-dobojskog kantona i koordinatori antikorupcijskih aktivnosti primarni subjekti za implementaciju antikorupcijskih aktivnosti, neophodno je njihove kapacitete kontinuirano jačati. S tim u vezi koordinatori antikorupcijskih aktivnosti i svi članovi Tima Vlade /Ureda za borbu protiv korupcije kontinuirano prolaze obuke o alatima za sprečavanje i borbu protiv korupcije.

#### **1.4. Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije u BiH i ZDK – Unapređenje antikorupcijskih propisa i oblasti zaštite prijavitelja i korupcijskih rizika u propisima**

U demokratskom društvu koje dobro funkcionira, građanstvo treba biti informisano o svim relevantnim aktivnostima institucija vlasti. Vjerovatnoća da će doći do nastanka korupcije ili da će ona ostati skrivena povećava se ukoliko proces donošenja odluka nije javan. Povećanje transparentnosti u procesu donošenja odluka, kroz unapređenje normativnog okvira i prakse, jeste bitan segment prevencije korupcije i preduslova za učešće cjelokupnog društva u sprečavanju korupcije. Prema izvještajima organizacija civilnog društva proces donošenja odluka

u BiH još uvijek nije dovoljno javan, a problemi se javljaju prilikom donošenja pravnih propisa (odsustvo javnih rasprava ili nedovoljna uključenost zainteresiranih aktera), skrivenosti utjecanja na donošenje odluka (lobiranje), odsustvo analiza i nepotpunih obrazloženja. U tom smislu i dalje treba zadržati pozitivan trend koji je doveo do toga da su uz učešće Tima doneseni propisi kakvi su npr. Uredba o zapošljavanju, Inicijativa o utvrđivanju vjerodostojnosti diploma, Analiza propisa koji regulišu disciplinsku odgovornost u institucijama Zeničko-dobojskog kantona, Analiza ugovora o djelu i dr.

## **STRATEŠKI CILJ 2. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u institucijama i javnom sektoru Zeničko-dobojskog kantona**

Sa obzirom na da ova Strategija predstavlja drugi strateški okvir za borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu čiji su implementatori svi kantonalni organi uprave, kantonalne upravne organizacije, pravna lica u kojima Vlada ili kantonalni organi uprave/upravne organizacije imaju nadležnost po osnovu zakonskih ili vlasničkih prava, prvenstvena i posebna pažnja se obratila na jačanje internih antikorupcijskih politika unutar svake institucije Zeničko-dobojskog kantona. Upravo jačanjem planskog pristupa u kojima će sve institucije znati koje obaveze imaju po pitanju provođenja Strategije i Akcionog plana je garant za osiguranje provođenja antikorupcijskih aktivnosti. Također jačanje institucionalnog integriteta prema dosadašnjoj praksi u BiH i prema Smjernicama i ostalim dokumentima Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH posebno je efikasno kada se vrši putem samoprocjene svake institucije pojedinačno.

Narušavanje integriteta se treba shvatiti u širem kontekstu od korupcije i koruptivnog ponašanja, iako postojanje institucionalnog i ličnog integriteta predstavlja efikasnu prevenciju nastanka korupcije i koruptivnog ponašanja. Ipak, šire gledano, svako koruptivno ponašanje predstavlja narušavanje integriteta, ali svaka vrsta narušavanja integriteta ne predstavlja nužno korupciju ili koruptivno ponašanje, već može predstavljati i bilo koju vrstu neetičkog i neprofesionalnog ponašanja ili bilo koju drugu nepravilnost u radu.

### **2.1. Unapređenje proaktivne transparentnosti**

Organi javne uprave su, shodno članu 10. UNCAC, su u obavezi poduzeti potrebne mjere

kako bi se povećala njihova transparentnost, što uključuje omogućavanje uvida šire javnosti u organizaciju, funkcioniranje i postupke donošenja odluka, pojednostavljivanje postupaka pristupa tijelima nadležnim za odlučivanje, te objavljivanje informacija. Principi člana 10. UNCAC-a se baziraju na principima proaktivne transparentnosti koja podrazumijeva praksu javnih institucija da samoinicijativno objavljuju informacije od javnog značaja koje se nalaze u njihovom posjedu. Nedostatak transparentnosti i lakih i dostupnih alata za komunikaciju građana sa institucijama vlasti može dovesti do otuđenosti građana od institucija vlasti i gubljenja povjerenja u institucije vlasti. Upravo zato samo proaktivna i stalna otvorenost institucija vlasti može ostvariti bolju saradnju sa građanima.

Jedan od osnovnih preduslova smanjenja mogućnosti za pojavu korupcije u javnim institucijama u BiH je da se rad zasniva na načelima proaktivne transparentnosti. S tim u vezi, definisane su politike proaktivne transparentnosti u BiH kojih se svaka javna institucija u svom radu treba pridržavati. Pristup javnosti informacijama i povećanje transparentnosti predstavljaju osnovna načela za koja se demokratska vlast zalaže, te njihovo dosljedno provođenje jača povjerenje građana u rad institucija.

Uzimajući u obzir značaj proaktivne transparentnosti kao preduslova za prevenciju korupcije, poseban strateški program tretira ovu oblast, uz stavljanje akcenta na njeno unapređenje, kao i poboljšanje primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama. Borba protiv korupcije u javnom sektoru jedan je od osnovnih strateških prioriteta ovog ali i međunarodnih dokumenata. To potvrđuju preporuke i mišljenja Evropske komisije za BiH, ali i organizacija civilnog društva koji su proveli istraživanje o sektorskoj korupciji u BiH i usvojili set preporuka u pogledu transparentnosti rada i djelovanja javnog sektora. Među primarnim aktivnostima u okviru ovog strateškog programa jesu smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz proaktivnu transparentnost institucija i poboljšanja primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI). Iako postoji zakonodavni okvir u oblasti slobode pristupa informacijama, činjenica je da taj segment nije unaprijeđen s obzirom na neophodnost odredbi koje otežavaju slobodu pristupa informacijama, detektiraju izuzetke od prava na slobodu pristupa informacijama, što do sada nije urađeno. Još uvijek u BiH javne institucije, pozivanjem na službene i druge tajne, ne pokazuju transparentnost rada.

Imajući u vidu navedeno, strateški cilj 2 predviđa detaljnu analizu postojećeg Zakona o slobodi pristupa informacijama, te će shodno navedenom biti i predložene izmjene i dopune zakona sa ciljem eliminacije odredaba koje otežavaju slobodu pristupa informacijama i usklađivanje zakona koji reguliraju ovu oblast na svim nivoima. Time bi se podstakla i unaprijedila proaktivna transparentost u institucijama sa javnim ovlaštenjima u BiH u skladu sa principima Partnerstva za otvorenu vlast (OGP).<sup>11</sup>

## **2.2. Jačanje prevencije korupcije u javnim institucijama**

Uzimajući u obzir diskreciona ovlaštenja i nadležnosti koje ima javni sektor pretpostavljeni su veliki rizici na korupcijska ponašanja od strane javnih službenika uključujući i nosioce javnih ovlaštenja. Imajući u vidu značaj javnog sektora Zeničko-dobojskog kantona kao i njegovu posebnu odgovornost prema građanima od čijih se sredstava finansira, dužnost ovog sektora je da primjerom pokaže spremnost za prevenciju i borbu protiv korupcije.

Javne institucije Zeničko-dobojskog kantona sve svoje aktivnosti treba da prioritiziraju na način da sve poslove iz svoje nadležnosti rade na način da bude u potpunosti zagarantovan integritet procesa koje obavljaju. Javne institucije treba da osiguraju pretpostavke gdje se šalje jasna poruka da je korupcijsko ponašanje neprihvatljivo, da će se takvo ponašanje blagovremeno otkriti i u skladu sa zakonskim procedurama efikasno sankcionisati. Samo slanjem takve jedne poruke osigurava se da i nevladin, građanski i privatni sektor svoju interakciju sa javnim sektorom inicira na način usklađen sa integritetom.

Obim korupcije u javnom sektoru direktno zavisi od aktivnosti tog sektora (uređivanje društvenih odnosa u većem obimu kroz zakonsku regulativu, intervencije na tržištu, preraspodjela imovine i resursa unutar društva). Usljed toga, umanjeње regulatorne ili distributivne uloge javnog sektora, kao jedan od efekata imat će i smanjenje broja prilika u kojima do korupcije može doći. To ne znači da će se institucije javnog sektora, zbog borbe protiv korupcije, odreći svoje regulatorne uloge ili donošenja odluka, već da je potrebno da takve aktivnosti preduzimaju kada je to neophodno ili zasnovano na utvrđenim politikama, svjesni rizika od nastanka korupcije, ali i mehanizama za kontrolu koji će te rizike svesti na minimum, što je jedan od vidova prevencije.

---

<sup>11</sup> Izvor: Nacrt Strategije za borbu protiv korupcije BiH 2020-2024

Pri tome su socijalna i druga slična davanja u Bosni i Hercegovini relativno niska u poređenju sa razvijenijim zemljama, potrebe pripadnika socijalno ugroženih kategorija stanovništva za tom pomoći su velike, pa sve to dodatno stvara snažan motiv za korupciju u privatnom sektoru, kako bi se ostvarilo učešće i u distribuciji budžetskih sredstava, što zahtijeva jačanje internih i eksternih revizorskih i drugih kontrolnih funkcija.

### **2.3. Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u Zeničko-dobojskom kantonu**

Pod utjecajem loše socijalne i ekonomske situacije u Bosni i Hercegovini još uvijek je javni sektor najpoželjniji poslodavac za građane. Različita istraživanja ukazuju na visok stepen korupcijskog ponašanja prilikom procesa upošljavanja lica u javni sektor. Transparency International BiH navodi da rezultati njihovog Centra za pružanje pravne pomoći pokazuju da je korupcija u zapošljavanju jedan od najvećih problema s kojima se građani suočavaju, te da se većina prijava pristiglih tokom 2019. i 2020. godine, odnosi na zapošljavanje u državnoj upravi i obrazovnim ustanovama. Članom 7. UNCAC se također, između ostalog, određuje da procesi zapošljavanja trebaju biti transparentni. S tim u vezi naglašavamo donošenje Uredbe Vlade Zeničko-dobojskog kantona kojom je dodatno uređeno zapošljavanje u javnom sektoru, javnim ustanovama i preduzećima iz nadležnosti Zeničko-dobojskog kantona. Na ovaj način uvedeni su transparentni procesi prilikom zapošljavanja uz umanjene mogućnosti rizika koji mogu dovesti do korupcije u društvu.

Visoki etički standardi i integritet javnih funkcionera i državnih službenika su najbolja, najjednostavnija i po pitanju upotrijebljenih resursa za njih, najmanje zahtjevana prepreka korupciji. Upravo veliki dio integriteta institucija zavisi od etičkog i profesionalnog ponašanja njenih zaposlenika, čime se prilično utiče na povjerenje građana u rad institucija. Etička načela, kao što nalažu konvencije koje su donijeli Ujedinjene nacije i Vijeće Evrope, treba da budu ugrađene u zakonima i etičkim kodeksima. Usvajanjem, provođenjem i nadzorom nad provođenjem etičkih kodeksa i kodeksa ponašanja od strane svih institucija. Poštovanjem etičkih normi i pravila ponašanja se jača profesionalnost i integritet institucija od javnog značaja.

Kompleksnost fenomena korupcije zahtijeva i adekvatno izgrađene kapacitete onih kojih

trebaju da provode mehanizme za sprečavanje korupcije, prvenstveno u tom pogledu se odnosi na zaposlenike u javnim institucijama. U tom pravcu je neophodno da zaposlenici u javnim institucijama budu upoznati sa uzrocima korupcije i korupcijskog ponašanja, različitih pojava oblika korupcije, podizanja svijesti o štetnosti korupcije i svim dostupnim alatima za prevenciju i borbu protiv korupcije. Zaposlenici javnih institucija, a posebno državni službenici su u ranijem periodu pohađali različite obuke na temu borbe protiv korupcije, međutim često takve obuke nisu poduzimane na planskom nivou i u skladu sa specifičnim potrebama državnih službenika. S tim u vezi Tim Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju i borbu protiv korupcije od svog osnivanja u saradnji sa, prvenstveno nevladinim organizacijama i drugim partnerima, provodi planske obuke za državne službenike, a posebno za koordinate antikorupcijskih aktivnostima u svim institucijama Zeničko-dobojskog kantona. U cilju kontinuiranog jačanja kapaciteta zaposlenika u institucijama Zeničko-dobojskog kantona nastaviti će se održavati planske i kontinuirane obuke, a prema unaprijed određenim potrebama zaposlenika.

Zagovaranja i javno promovisanje dobrog i odgovornog ponašanja zaposlenih u institucijama Zeničko-dobojskog kantona je nešto što nije poduzimano na sistematičan način. Ukoliko se odgovorno ponašanje zaposlenika ne promoviše i ne prepozna od strane nadređenih, odnosno ukoliko su u istom statusu lica koja se odgovorno ponašaju i ona koja se ne ponašaju na taj način, može se dovesti do demotivacije zaposlenika da se odgovorno ponašaju. Vlada Zeničko-dobojskog kantona je opredijeljena da se napor i odgovorno ponašanje mnogih zaposlenika prepozna i javno zagovara, a sve sa ciljem podsticaja svih zaposlenika na takav način odnosa prema institucijama u kojima rade.

Uzimajući u obzir činjenicu da se radi o strateškom okviru za borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu čiji su implementatori svi kantonalni organi uprave, kantonalne upravne organizacije, pravna lica u kojima Vlada ili kantonalni organi uprave/upravne organizacije imaju nadležnost po osnovu zakonskih ili vlasničkih prava, prvenstvena i posebna pozornost se obratila na uspostavljanju internih antikorupcijskih politika unutar svake institucije kantona. Upravo uspostavljanje planskog pristupa, u kojem će sve institucije znati koje obaveze imaju prilikom provođenja Strategije i Akcionog plana, je garant i osnovni preduslov za osiguranje provođenja antikorupcijskih aktivnosti. Također, jačanje institucionalnog integriteta je, prema dosadašnjoj praksi u BiH i prema Smjernicama i ostalim dokumentima Agencije za

prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije BiH, posebno efikasno kada se vrši putem samoprocjene svake institucije ponaosob.

#### **2.4. Osiguranje efikasnijih i adekvatnijih disciplinskih postupaka protiv zaposlenika javnih institucija**

Adekvatno provođenje disciplinskih postupaka u institucijama za neprofesionalno, neetično i korupcijsko ponašanje može značajno odvratiti od vršenja koruptivnih radnji. Slučajevi kada lica koja čine disciplinske prekršaje nisu na odgovarajući način sankcionisana mogu djelovati stimulirajuće za buduća neprofesionalna, neetična i korupcijska ponašanja u institucijama. Također, neadekvatnim sancionisanjem takvih lica demotivirajuće je za lica koja se odgovorno, pošteno i profesionalno odnose prema poslovima koje obavljaju. Za potrebu identifikacije stvarnog problema Tim Vlade za borbu protiv korupcije sačinio je Analizu disciplinskih postupaka u Zeničko-dobojskom kantonu, te je neophodno postupiti po preporukama i zaključcima iz prethodno izvršene analize postojećeg stanja u ovom segmentu i onda na efikasne načine unaprijediti procedure pokretanja i vođenja disciplinskih postupaka.

#### **2.5. Smanjenje diskrecionih ovlaštenja i eliminisanje sukoba interesa u javnim institucijama**

Uzimajući u obzir diskreciona ovlaštenja i nadležnosti koje ima javni sektor pretpostavljeni su veliki rizici na korupcijska ponašanja od strane javnih službenika uključujući i nosioce javnih ovlaštenja. Imajući u vidu značaj javnog sektora Zeničko-dobojskog kantona kao i njegovu posebnu odgovornost prema građanima od čijih se sredstava finansira, dužnost ovog sektora je da primjerom pokaže spremnost za prevenciju i borbu protiv korupcije.

Javne institucije u Zeničko-dobojskom kantonu sve svoje aktivnosti treba da prioritiziraju na način da sve svoje redovne nadležnosti i poslove rade na način da bude u potpunosti zagarantovan integritet procesa koje obavljaju. Javne institucije treba da osiguraju pretpostavke gdje se šalje jasna poruka da je korupcijsko ponašanje neprihvatljivo, da će se takvo ponašanje blagovremeno otkriti i u skladu sa zakonskim procedurama efikasno sankcionisati. Samo slanjem takve jedne poruke osigurava se da i nevladin, građanski i privatni sektor svoju interakciju sa javnim sektorom inicira na način usklađen sa integritetom.

Različita istraživanja ukazuju na visok stepen korupcijskog ponašanja prilikom procesa

upošljavanja lica u javni sektor. Potrebno je uvesti transparentne procese prilikom zapošljavanja, uključujući i mehanizme i procedure nadzora, te izbjegavati situacije koje mogu dovesti do rizika koji mogu dovesti do korupcije u društvu.

Posebno je neophodno kvalitetno urediti postupke izbora, imenovanja, ocjenjivanja i razrješenja rukovodilaca institucija kako bi se osigurali objektivni kriteriji za takve postupke. Na ovaj način je moguće osigurati da najkompetentnije osobe sa najvišim standardima integriteta rukovode institucijama. Pored toga, potrebno je osigurati objektivne kriterije za postavljanje, napredovanje, ocjenjivanje i prestanak radnog odnosa svih uposlenika Zeničko-dobojskog kantona kako bi osigurali profesionalnu i nezavisnu javnu upravu.

Visoki etički standardi i integritet javnih funkcionera i državnih službenika su najbolja, najjednostavnija i, po pitanju upotrijebljenih resursa za njih, najmanje zahtjevana prepreka korupciji. Upravo veliki dio integriteta institucija zavisi od etičkog i profesionalnog ponašanja njenih zaposlenika, čime se dobrano utiče na povjerenje građana u rad institucija. Etička načela, kao što nalažu konvencije koje su donijeli Ujedinjeni narodi i Vijeće Evrope, treba da budu ugrađena u zakonima i etičkim kodeksima. Usvajanjem, provođenjem i nadzorom nad provođenjem etičkih kodeksa i kodeksa ponašanja od strane svih institucija se jača profesionalnost i integritet institucija od javnog značaja.

Strategija predviđa i stalno i kontinuirano upravljanje i reguliranje diskrecionih ovlaštenja rukovodilaca institucija i jačanja, odnosno uspostavljanja standarda upravljanja kvalitetom u institucijama Zeničko-dobojskog kantona.

## **2.6. Uspostava sistema digitalizacije antikorupcije**

Neophodno je ujednačiti već pripremljena softverska rješenja posvećena prijavi korupcije i zaštiti prijavitelja korupcije, uz prateće provedbene procedure koje egzistiraju na nivou APIK-a, pri čemu treba uvažavati specifičnosti zakonskih rješenja i nadležnosti u ovoj oblasti. Dobre prakse i rješenja trebaju biti uzeti u obzir, kako zbog sektorskog pristupa antikorupciji tako i kroz prizmu što efikasnije analitičke obrade, prikupljanja i razmjene podataka u uspostavi različitih elektronskih registara. Proces razvoja, usaglašavanja i implementacije treba da bude praćen obukama za referentne kontakt tačke u cilju što efikasnije primjene navedenih alata. Osnovni cilj ovog strateškog programa jeste kreiranje jednog osnovnog paketa digitalizacije antikorupcije koji

će biti implementiran na svim nivoima vlasti i od strane svih tijela za sprječavanje korupcije, čime se osigurava direktna poveznica prema efikasnoj koordinaciji borbe protiv korupcije.

## **2.7. Jačanje uloge Skupštine i gradskih/općinskih vijeća u borbi protiv korupcije**

Zakonodavni organi imaju značajnu ulogu u kreiranju politika borbe protiv korupcije, a što posebno uključuje razvoj i unapređenje zakonodavnog okvira za suprotstavljanje korupciji, uključujući i jačanje Komisije za prevenciju i borbu protiv korupcije. Također, značajan instrument zakonodavnih procesa bitan za borbu protiv korupcije jeste i institut javne rasprave, koji treba da bude neizostavan mehanizam u procesima donošenja zakona. Pored navedenog, zakonodavni organi su ključna tačka za procese u kojima svi nivoi vlasti unutar BiH moraju ispuniti preuzete međunarodne obaveze i standarde u ovoj oblasti ali svakako i centralno mjesto sa kojeg treba zauzeti jasan stav u vezi sa borbom protiv korupcije.

S tim u vezi, preporuka viših nivoa vlasti u ovom pogledu je potreba za određenim nivoom stručnosti iz oblasti borbe protiv korupcije, što se posebno odnosi na članove tijela za nadzor nad određenom oblašću izvršne vlasti. S obzirom na njihovu važnu ulogu koja im je povjerena, preporučeno je provesti istraživanje te uraditi analizu o upoznatosti članova zakonodavnih tijela u BiH/ZDK sa obavezama koje proizilaze iz domaćeg zakonodavstva i strateških dokumenata, te međunarodnim obavezama i antikorupcijskim standardima na polju sprečavanja korupcije, te na osnovu rezultata provedene analize, organizirati edukacije na temu antikorupcionog djelovanja.

### **STRATEŠKI CILJ 3. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivnih antikorupcijskih aktivnosti u odnosu javni/privatni sektor**

Vlada Zeničko-dobojskog kantona je prepoznala da prevencija i borba protiv korupcije unutar organa i institucija i dalje treba da bude u prvom planu. Antikorupcijska borba, iako je represivno efikasna, ne postiže sveobuhvatni uspjeh ako u nju nije uključena i sveobuhvatna preventivna politika, te same institucije i naravno građani, odnosno najšira javnost. Razvijanje, promovisanje i provođenje prevencije u antikorupcijskim nastojanjima jeste poseban strateški cilj

unutar Strategije. Strateški cilj broj 3, pored preventivnih aktivnosti za sve institucije, stavlja fokus i na posebne oblasti, odnosno nadležnosti Zeničko-dobojskog kantona rizične na korupciju poput javnih nabavki, subvencija i naknada, zdravstva, obrazovanja na svim nivoima, kao i javnih finansija.

Ukoliko u okruženju vlada tendencija da se koruptivne radnje slabo ili nikako ne identifikuju, to dovodi do toga da se koruptivne radnje i ne otkrivaju. Primjetno je da u institucijama vlasti često postoji izostanak relevantnih saznanja o oblastima i procesima rada najviše izloženim korupcijskom ponašanju, te se problemu ne pristupa planski, nego se takvo nešto bazira na incidentalnom pristupu. Potrebno je da se identificiraju oblasti koje su najviše podložne korupciji kako bi se istima posvetila dodatna pažnja u otkrivanju i manifestaciji takve društveno negativne pojave. Kontinuirane i iznenadne kontrole rizičnih oblasti su svakako preventivnog karaktera za korupcijsko ponašanje uposlenika u javnim institucijama.

### **3.1. Unapređenje saradnje sa privatnim sektorom u oblasti sprečavanja i otkrivanja korupcije - Prevencija korupcije u odnosima javnog i privatnog sektora**

Inkluzivnost antikorupcijskih napora implicira sinergijsko djelovanje svih aktera društva u čemu posebno treba pozicionirati privatni sektor koji je često žrtva korupcije ali i okidač za koruptivna ponašanja. U tom smislu neophodno je sistemski uključiti privatni sektor u antikorupcijske napore kako bi se ostvarilo istinsko partnerstvo javnog i privatnog sektora.

Ne postoje značajnija istraživanja u BiH koja bi ukazivala na stepen zastupljenosti korupcije unutar privatnog sektora. Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC) daje određena saznanja o korupciji i njenom uticaju unutar privatnog sektora. Između ostalog konstatuje da poslovni predstavnici u BiH navode korupciju kao šestu najznačajniju prepreku poslovanju, nakon visokih poreza, kompliciranih poreznih zakona, političke nestabilnosti, propisa o radu i ograničenog pristupa finansiranju. Zatim, kroz analizu je dalje ustanovljeno da su približno dvije trećine (65,2%) preduzeća ostvarila najmanje jedan kontakt s javnim službenikom tokom 12 mjeseci koji su prethodili istraživanju. Isto tako, istaknuto je da je stopa prisutnosti podmićivanja među preduzećima koja su imala doticaja s javnim službenicima u tom periodu bila 10,4%. Ovim je rečeno da korupcija predstavlja jednu od najznačajnijih prepreka za

nesmetano poslovanje te je neophodno da se, pored podizanja svijesti o štetnosti korupcije na privredu i privatni sektor, pa je potrebno preduzeti konkretne aktivnosti, uz obavezno učešće privatnog sektora kao jedne od karika u ovom procesu. Potrebno je stvoriti odgovarajući ambijent za rad i poslovanje, posebno u poslovnim procesima sa državnom administracijom – javnom upravom. Korupcija uništava poslovni ugled kompanija te negativno utiče na tržište, posebno kada se govori o privlačenju stranih investitora i kompanija da ulažu u privredni razvoj BiH. Značajne posljedice i probleme stvara korupcija koja se pojavljuje u interakciji javnog i privatnog sektora, za razliku od korupcije koja se pojavljuje u interakciji privatnih kompanija.

Uvažavajući naprijed navedeno, ovaj strateški program predviđa uspostavu sistema koordinacije između privrednih komora na svim nivoima u BiH i saradnje sa tijelima za sprječavanje korupcije, kao i razvoj mehanizama za prijavu korupcije u privatnom sektoru. Također, predviđena je i promocija antikorupcijskih aktivnosti uključujući i organizovanje specifičnih edukacija za privatni sektor iz oblasti borbe protiv korupcije. Potrebno je provoditi zajedničke kampanje privatnog i javnog sektora, jačati transparentnost putem objava na web stranicama i drugim glasilima o svim zajednički provedenim aktivnostima.

### **3.2. Povećanje nadzora i odgovornosti nad planiranjem budžeta te proaktivne transparentnosti pri dodjeli finansijskih sredstava iz budžeta**

Jedna od ključnih karakteristika funkcionisanja institucija Zeničko-dobojskog kantona, barem kada je riječ o rashodima Budžeta, jeste da se značajan dio izdataka odnosi na finansiranje specifičnih potreba vulnerabilnih i socijalno ugroženih kategorija stanovništva. Nedostatak jasnih, objektivnih i transparentnih kriterija za dodjelu subvencija i naknada svakako povećavaju korupcijske rizike prilikom izdvajanja ovih sredstava koji čine značajne izdatke za budžet Zeničko-dobojskog kantona. U praksi u Bosni i Hercegovini kao poseban rizik se prilikom subvencija pojavio u smislu implementacije dodijeljenih subvencija, odnosno primjetno je da se određene subvencije troše nenamjenski te se neophodnim smatra efikasna i kvalitetna kontrola takvih sredstava. Upravo je neophodno da se osiguraju adekvatni mehanizmi, kako za pravednu i transparentnu dodjelu sredstava tako i za efektivnu kontrolu potrošnje istih.

Također pitanje koncesija u Bosni i Hercegovini je prepoznato kao oblast koja nije adekvatno uređena i koja otvara značajan prostor za korupciju. Pitanje koncesija je oblasti koju

Vlada Zeničko-dobojskoga kantona planira urediti i harmonizirati sa višim nivoima vlasti.

Opća je ocjena kako Bosna i Hercegovina još uvijek nije dostigla dovoljan stepen transparentnosti javnih budžeta. Budžet je ključni instrument pomoću kojeg vlada provodi svoje politike u djela. Godišnji budžet je obično veoma kompleksan dokument koji je teško razumljiv velikom dijelu javnosti i upravo zbog toga bi vlada trebala biti ta koja će pomoći građanima da razumiju budžet. Dakle, nije najvažnije da budžet bude dostupan javnosti, već je podjednako važno da budžet bude pristupačan i razumljiv javnosti. Dostupnost informacija o značaju i osnovnim karakteristikama budžeta na jednostavan način se značajno jača transparentnost institucija vlasti o budžetu. Vlada Zeničko-dobojskog kantona objavljuje budžet za građane koji je javno dostupan građanima. „Budžet za građane“ ima za cilj da javnosti omogući bolji uvid i razumijevanje načina na koji vlasti Kantona planiraju, raspodjeljuju i troše sredstva iz budžeta. S obzirom na to da u budžet Kantona novac stiže od poreznih obveznika, naša je obaveza da njime raspolažemo u najboljem interesu zajednice i da građanima predstavimo tačne i razumljive podatke o izvorima prikupljenih prihoda i njihovom trošenju. Vlada Kantona Zeničko-dobojskog kantona će nastaviti i dalje da objavljuje „*Budžet za građane*“ i da isti promoviše kako bi se građani upoznali sa njegovim sadržajem.

Dodjela transfera, poticaja i pomoći iz budžeta Zeničko-dobojskog kantona čine značajna sredstva na godišnjem nivou. Velika sredstva, a posebno ona koja se dodjeljuju vanjskim subjektima su itekako rizična za nastanak korupcije. Radi se o vrlo kompleksnim poslovima između javnih i privatnih pravnih lica koji itekako mogu biti vrlo rizična. Unaprijed definisani kriteriji dodjele transfera, poticaja i pomoći kao i kontrola njihovog utroška je itekako značajan preventivni mehanizam za nastanak korupcije

Dodjela transfera, poticaja i pomoći iz budžeta treba da, također bude usklađena sa procesima strateškog planiranja, te da nadležne institucije bude suštinski kapacitirane.

### **3.3. Povećati transparentnost u procesu javnih nabavki**

Javna nabavke imaju značajan udio u BDP-u svake zemlje, odnosno prema procjenama one čine u prosjeku 15 do 30% – i u ukupnoj javnoj potrošnji, i te je njeno efikasno izvođenje za svaku državu važno pitanje. Javna nabavka je također oblast prepoznata kao veoma sklona korupciji, što može imati direktne ekonomske efekte kao što su: skupa a nekvalitetna nabavka,

nabavka roba, usluga i radova koja nije ekonomski opravdana ili zasnovana na stvarnim potrebama, i drugo. U Bosni i Hercegovini, a samim time i u Zeničko-dobojskom kantonu institucije troše značajne svote za ugovore o javnoj nabavci.

Dosljedna primjena slova i duha Zakona o javnim nabavkama BiH bi svakako smanjila moguće rizike za nastanak korupcijskog ponašanja u ovoj oblasti, te se može zaključiti da potpuno neimplementiranje zakonskog rješenja iz ove oblasti je veći rizik, negoli sam Zakon po sebi. Kako bi se osigurala potpuna primjena zakonskog rješenja iz oblasti javnih nabavki potrebno je kontinuirano jačati znanje i stručne obuke lica koja provode poslove javnih nabavki u institucijama, kao i centralizaciju sistema javnih nabavki. Naime, uočeno je da često i same greške određenih zaposlenika u procesima javnih nabavki značajno narušavaju integritet institucije koja provodi javne nabavke i urušava povjerenje javnosti u institucije.

Transparentnost nabavki i planiranja javnih nabavki su principi koji značajno preveniraju samo nastajanje korupcije, te s tim u vezi institucije Zeničko-dobojskog kantona trebaju da ostvare maksimalnu transparentnost u smislu otvorenosti javnih nabavki. Otvorenost u vezi sa planovima javnih nabavki znatno olakšavaju pripremu svim zainteresovanim ponuđačima u pristupu procesa javnih nabavki.

Odgovarajućom i efikasnom metodologijom je moguće izvršiti procjenu rizika o mogućnosti pojave rizika korupcije u javnim nabavkama, odnosno u nekim od faza javnih nabavki. Upravo zbog same kompleksnosti procesa javnih nabavki nije uvijek potpuno jasno gdje se nalaze najveći rizici u postupku javnih nabavki. Praćenje i procjena javnih nabavki jeste vrlo značajan mehanizam u otkrivanju i sprečavanju korupcije u javnim nabavkama.

### **3.4. Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada revizorskih službi**

Revizorske institucije, nakon obavljenih revizorskih kontrola formiraju izvještaje o nalazima revizije, u kojima se navode mišljenja, eventualni nedostaci, te daju preporuke za otklanjanje eventualnih nedostataka. Navedene preporuke se u određenom broju slučajeva ne uvažavaju i nepravilnosti se uglavnom ne otklanjaju. Izvještaji revizorskih institucija mogu biti dobra polazna osnova za tužilačke istrage.

S tim u vezi, rad nezavisnih revizorskih institucija neophodno je dodatno poboljšati

unapređenjem saradnje i kanala komunikacije sa drugim revizorskim, inspekcijskim i nadzornim tijelima. Ovim strateškim programom treba ojačati ulogu revizorskih institucija kroz jačanje njihovih kapaciteta i što veću transparentnost njihovih nalaza sa fokusom na provedbu preporuka i otklanjanje nedostataka u radu institucija.

### **3.5. Jačanje prevencije i borbe protiv korupcije u sektoru zdravstva**

Zdravstveni sektor u Bosni i Hercegovini je prema referentnim istraživanjima i percepcijom javnosti jedna od oblasti koja je najviše podložna rizicima za nastanak korupcije. Pored toga cjelokupno društvo je posebno osjetljivo i ranjivo na korupciju u zdravstvenom sektoru, posebno uzimajući u obzir da se radi o jednom sektoru koji je od vitalnog značaja za građane. Veliki broj anonimnih prijava građana se upravo odnosi na prijavu korupcije u zdravstvu. Vlada Zeničko-dobojskog kantona je svjesna lošeg materijalnog položaja zdravstvenih radnika uzimajući u obzir da su zdravstveni radnici konkurentni i na tržištima zemalja Evropske unije. Vlada Zeničko-dobojskog kantona će sa nadležnim sindikatima raditi povećanju primanja zdravstvenih radnika, i to u prvom redu ljekara.

Korupcijski rizici i korupcija se u ovoj oblasti može pojaviti na svim razinama, od neopravdanog odsustva medicinskog osoblja sa posla (najčešće zbog obavljanja privatnih poslova), neformalnih davanja Te tretman koji bi trebao biti oslobođen plaćanja, do kreiranja liste esencijalnih lijekova koji favoriziraju određene dobavljače, javnih nabava koji sugeriraju korupcijske veze dobavljača sa institucijama koje vrše nabave, i mnoge druge. Strateški okvir za borbu protiv korupcije je uzimajući u obzir kompleksnost zdravstvenog sektora i nadležnosti kantonalnog nivoa posebnu pažnju obratio aktivnostima prevencije i borbe protiv korupcije u ovom sektoru.

Esencijalne liste lijekove, procesi propisivanja lijekova i izdavanja ortopedskih pomagala jeste oblast u kojem kantoni imaju nadležnost. S tim u vezi je potrebno osigurati svu neophodnu transparentnost ovih procesa, kao i odgovornost donosilaca odluka za iste. S obzirom na složenost problema potrebno je izvršiti sveobuhvatne analize stanja u ovim oblastima od strane nadležnih zdravstvenih institucija i zdravstvenih radnika, te na osnovu detaljnih i činjenično utvrđenog stanja preporučiti i implementirati mjere za sprečavanje nastanka korupcije i njegovog otkrivanja u procesima izrade esencijalnih listi, propisivanja i trošenje medikamenta i izdavanja

ortopedskih pomagala.

Sukob interesa kao poseban izazov u radu zdravstvenih radnika jeste nešto što značajno može uticati na kvalitet zdravstvene usluge i uticati na negativnu sliku o zdravstvenom sektoru od strane građana. Sukob interesa je posebno izražen kod dopunskog rada ljekara, gdje može doći do rizika da ljekari upućuju pacijente u privatne zdravstvene ustanove na zdravstvene usluge iako za istu uslugu imaju pravo u javnoj zdravstvenoj ustanovi. S tim u vezi, oblast sukoba interesa neophodno je na jedan sistematičan način analizirati te donijeti i određene preporuke za implementaciju. Interne kontrole unutar zdravstvenih institucija su od krucijalnog značaja za sprečavanje i otkrivanje korupcijskih praksi u pružanju zdravstvenih usluga. Zdravstvene institucije su već formirale određena tijela koja se bave prevencijom korupcije u svojim institucijama. Pozitivan primjer je primjer Etičkog komiteta kantonalne bolnice Zenica čiji rad je potrebno podržati i intenzivirati. Potrebno je identificirati radne procese i oblasti u zdravstvenim institucijama gdje je neophodno poduzeti hitne mjere i radnje.

Nezakonita bolovanja preko 42 dana su zasigurno ekonomski negativni po budžet institucija, kako javnih tako i privatnih na nivou Zeničko-dobojskog kantona. Primjetno je da zbog raznih motiva mnogi uposlenici zloupotrebljavaju takvo pravo, što izaziva različite posljedice po institucije. Međutim bez upućivanja na bolovanje od strane ljekara isti ne bi bili mogući. Stoga je neophodno na adekvatan način kroz kontinuirane kontrole ovu oblast i urediti. Također, upućivanja na banjska liječenja pacijenata treba da bude uključena na pravilan način. Saradnja sa privatnim zdravstvenim institucijama je neophodna međutim takva saradnja mora biti zasnovana na transparentnim i objektivnim kriterijima.

Jedan od gorućih problema građana prilikom pristupa ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu se često ogleda u neopravdanim dugim listama za čekanje na zdravstvenu zaštitu. Česte takve situacije mogu dovesti do korupcijskih praksi, s tim u vezi je neophodno da se na sistematičan način pristup ovom problemu, kako bi građani imali jednak pristup zdravstvenoj zaštiti. Pored toga, jedan od načina jeste i da se osiguraju efikasni interni mehanizmi za prijavu korupcije. U analizi ovakvog stanja pored internog iskustva zdravstvenih radnika potrebno je i putem anonimnih mehanizama uključiti i korisnike zdravstvenih usluga kako bi se dobila objektivna slika o stanju po pitanju listi čekanja i identificirale oblasti gdje se to najčešće dešava.

Edukacija zdravstvenih radnika o prevenciji i načinima borbe protiv korupcije i podizanja svijesti o štetnosti takve pojave unutar zdravstvenog sektora je kontinuirana zadaća zdravstvenih institucija.

Primarni cilj je da se osigura jednako kvalitetna zdravstvena zaštita i usluga svim stanovnicima Zeničko-dobojskog kantona.

### **3.6. Jačati prevenciju i borbu protiv korupcije u sektoru obrazovanje**

Obrazovanje kao oblast je vrlo značajna za promociju i podizanje svijesti o problemu korupcije, kao i znanja o načinima na koje se može boriti protiv korupcije. Korupcija se lakše ukorjenjuje i održava u zemljama gdje građani posjeduju lošije obrazovanje, a svijest o samom građanskom društvu je niska. Nedovoljna obrazovanost građana o samoj korupciji, njenim oblicima, uzrocima i posljedicama dodatno pogoduje širenju takve društveno neprihvatljive pojave. Mnogi građani smatraju kako nemaju nikakvog uticaja na pojavu korupcije u društvu, ne prepoznaju način kako se oduprijeti korupcijskim praksama, te na koji način se mogu aktivirati u borbi protiv korupcije. Zato je vrlo važno da se u obrazovne institucije u svim uzrastima (predškolsko, osnovno, srednjoškolsko i visoko obrazovanje i nauka) izvrše aktivnosti na uvođenju planova programa na jačanju etike i integriteta.

Proučavanjem korupcije kao i iz iskustava pojedinih zemalja, postalo je jasno da sama represija nije dovoljna da bi se ova pojava svela na minimalnu, kako bi društvo moglo funkcionirati. Jedan od osnovnih načina suprotstavljanju korupciji jeste prevencija. Ostvarivanje dugoročnih i održivih rezultata u prevenciji i borbi protiv korupcije neodvojivo je vezano za obrazovanje i vaspitanje gdje se jačaju moralne vrijednosti društva kao prepreka razvijanju korupcije, jer je edukacija jedan od vidova prevencije korupcije.

Efikasno uređenje sukoba interesa u domenu dopunskog rada i instrukcija u osnovnim i srednjim školama jeste oblast koje je prepoznata kao potrebna za urediti. Jasno je da zloupotrebom dopunskog rada se povjerenje mladih u obrazovni sistem i sistem vrijednosti itekako urušava. Upravo nastavni i pedagoški kadar treba da bude moralna vodilja učenicima, a ne suprotno od toga. Zato je, između ostalog, vrlo važno da se korupcija spriječi u obrazovnim institucijama. Pored toga visoko obrazovanje je veoma značajno za edukaciju visokokvalifikovanog kadra, i treba da bude u što većem omjeru imuno na koruptivna ponašanja.

Kako bi se izbjegle zakonske nedorečenosti neophodno je da kantonalni Zakon o visokom obrazovanju Zeničko-dobojskog kantona bude usaglašen sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju. Sistem akademskog napredovanja je također oblast koja je posebno prepoznata kao ranjiva za pojavu korupcije u visokom obrazovanju, te je stoga iste potrebno urediti na mjerljive i na učinku zasnovane kriterije, odnosno uređene procedure izbora i napredovanja. Za potrebe sprečavanje korupcije u obrazovnim institucijama i promovisanjem takvog ponašanja o istim metodama je potrebno adekvatno upoznati i javnost sa ciljem jačanja povjerenja građana u obrazovni sistem Zeničko-dobojskog kantona.

Uzimajući u obzir da Ministarstvo obrazovanja Zeničko-dobojskog kantona ima nadležnost u organizovanju i provođenju polaganja za vozačke ispite, kao i da se ta oblast pokazala visoko rizičnom za pojavu korupcije nastojati će se i u tom segmentu unaprijediti mehanizme za sprečavanje korupcije.

Obrazovne ustanove vode evidencije o polaznicima i o licima koja su diplomirala unutar tih ustanova te su veoma važna karika u provjerama vjerodostojnosti diploma i to će činiti u narednom periodu ključnu kariku.

Na kraju je, unutar sektorske oblasti obrazovanja, Strategija predvidjela i set aktivnosti na unapređenju integriteta i prevencije korupcije unutar visokoškolskih institucija, u kojem su se prioritizirale mjere koje se odnose na unapređenje procesa upošljavanja i napredovanja unutar institucija, izradu etičkih kodeksa i unapređenje etičkih standarda te unapređenje transparentosti institucija.

#### **STRATEŠKI CILJ 4. Unapređenje djelotvornosti i efikasnosti inspekcijskih, policijskih i pravosudnih institucija u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela**

Posebnu ulogu u borbi protiv korupcijskih krivičnih djela imaju institucije za provedbu zakona, i to policijske agencije, tužilaštva i inspekcijski organi. Policijske agencije i tužilaštva imaju tu ulogu posebno kada se uzme u obzir da su takva ponašanja toliko pogubna za društvo i državu da su inkriminisana u krivičnim zakonodavstvima u BiH. Represija svakako ne može zamijeniti ostale oblike i instrumente društvene kontrole, ali kada prevencija nedostaje ili ne daje dovoljne rezultate, represija je nezamjenjiv segment ukupnih antikorupcijskih mehanizama

kojom se ostvaruju zaštitna i socijalno-etička dimenzija borbe protiv korupcije (promoviraju se pozitivne društvene vrijednosti i sankcioniranjem ukazuje na pogrešnost postupanja). Krivično gonjenje počinitelja korupcije i nadzor nad provođenjem ovih radnji također je dio uspješnoga antikorupcijskoga sistema. Svi akteri ovih procesa moraju postupati profesionalno i nezavisno od bilo kakvih utjecaja. Borba protiv korupcije zahtijeva specifična znanja i vještine, koje je potrebno stalno razvijati i usavršavati. Vlada Zeničko-dobojskog kantona je svjesna svog ograničenja nadležnosti, posebno u oblasti pravosudne vlasti i neće ni na koji način uticati osim u smislu prikupljanja informacija na ovaj dio vlasti.

#### **4.1. Koordinacija i unapređenje saradnje u otkrivanju i dokazivanju korupcije**

Sve institucije u Zeničko-dobojskom kantonu imaju nadležnosti i obavezu da uspostave mehanizme za adekvatno otkrivanje korupcijskog ponašanja unutar institucije. Međutim primjetno je da se korupcijska ponašanja rijetko otkrivaju unutar institucija, te samim time rijetko i procesuiraju odnosno sankcionišu. Sve institucije bi trebale da urade adekvatan pregled mehanizama za otkrivanje, procesuiranje i sankcionisanje korupcije. Metode i procedure koje doprinose otkrivanju i procesuiranju korupcijskih krivičnih djela trebaju biti u dovoljnoj mjeri učinkovite i efikasne u procesuiranju korupcijskih krivičnih djela. Korupcijska krivična djela su po svojoj prirodi prikrivena, žrtva je najčešće apstraktna (društvo u cjelini), te su i sami izvršioči često neklasični izvršioči krivičnih djela. Ovakve karakteristike često omogućuju da se za ovakva krivična djela i ne sazna. S tim u vezi je vrlo bitno da se osiguraju neophodni procesi koji mogu efikasno i efektivno suzbijati korupcijska krivična djela. Također, nerealno je za očekivati stvarno procesuiranje korupcijskih krivičnih djela bez adekvatnih ljudskih kapaciteta za iste.

Pored toga, adekvatno suzbijanje, odnosno procesuiranje korupcije nije moguće bez uspješne i koordinirane saradnje svih aktera koji su zaduženi za otkrivanje korupcijskih krivičnih djela. Tu se prvenstveno misli na organe za provođenja zakona i tužilaštava, kao i kontinuirano jačanja kapaciteta istih u suzbijanju korupcije.

Inspeksijski nadzor je vrlo značajno sredstvo u otkrivanju i sprečavanju korupcije u institucijama sa javnim ovlaštenjima. Mandat inspeksijskih organa u Zeničko-dobojskom kantonu je vršenje inspeksijskog nadzora odnosno upravno nadzornih, stručnih i drugih poslova iz nadležnosti Kantona koji se odnose na energetiku, rudarstvo, trgovinu, ugostiteljstvo, turizam,

poljoprivredu, šumarstvo, vodoprivredu, veterinarstvo, radne odnose, zaštitu na radu, zdravstvo, sanitarni nadzor, farmaceutski nadzor, ceste i cestovni saobraćaj, građenje i zaštitu životne okoline, kao i druge poslove utvrđene zakonom. Uzimajući u obzir da su određene oblasti ranjivije na korupcijske prakse u odnosu na ostale potrebno je planski pristupiti i proaktivno otkrivati i nadzirati takve oblasti. Samo sveobuhvatnim i na činjenicama zasnovanim pristupom procjeni rizičnih oblasti i provođenja inspekcijskog nadzora može se otkrivati i, pored ostalih, korupcijska ponašanja. Inspekcijske kontrole i nadzore je neophodno intenzivirati i povećati njihov broj.

Kako je inspekcijski nadzor itekako bitan za otkrivanje i sprečavanje korupcijskog djelovanja, tako je neophodno da inspekcijske službe budu adekvatno kapacitirane, a posebno kadrovski sa dovoljnim brojem inspektora. Da bi inspekcijski organi bili u potpunosti efikasni u inspekcijskim nadzorima i kontrolama moraju biti u potpunosti otporni na korupcijska ponašanja. Odnosno upravo nedostatak integriteta među inspekcijskim organima ne samo da dovodi do pojave da se korupcijske prakse ne otkrivaju, već u potpunosti u oblastima gdje se inspekcijski nadzor provodi i povećava.

Saradnja sa nevladinim sektorima, pored vladinih institucija može biti itekako korisna u saznanju da se korupcijsko djelo i desili. S tim u vezi neophodno je jačati saradnju između nevladinih organizacija i organa za otkrivanje zakona i pravosudnih institucija. Upravo unaprijeđenom saradnjom sa nevladinim sektorom se jača povjerenja sa građanima da korupcijska ponašanja i prijave. Pored toga nevladin sektor ima posebno izgrađene kapacitete da promovira borbu protiv korupcije i da podstiče građane i unaprijedi njihova znanja o fenomenu korupcije.

Strategija Vlade Zeničko-dobojskog kantona za borbu protiv korupcije je uz potpuno poštivanje nezavisnosti pravosudnih institucija predvidjela i određene prioritete u procesuiranju korupcije, ali i rada državne službe. S tim u vezi, Vlada Zeničko-dobojskog kantona će nastojati osigurati sredstava da se otkrivanje, procesuiranje i sankcionisanje korupcijskih krivičnih djela intenzivira u Zeničko-dobojskom kantonu. Pored toga će se identificirati, analizirati, inicirati i usvajati zakonska i podzakonska rješenja koja direktno ili indirektno doprinose prevenciji i suzbijanju korupcije sa jedne strane te unapređenju položaja državnih službenika sa druge strane, a s obzirom na činjenicu da Ministarstvo pravosuđa i uprave ima nadležnost i za unapređenje

rada javne uprave.

#### **4.2 Jačati sektor unutrašnjih poslova u oblasti borbe protiv korupcije**

Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) i policijski službenici igraju ključnu ulogu kako u represivnom djelovanju na korupciju tako i u preventivnom smislu te predstavljaju jednu od ključnih institucija koja osigurava vladavinu prava u otkrivanju korupcije. Kako bi se osiguralo da policijski službenici i MUP Zeničko-dobojskog kantona budu uspješni, potrebno je osigurati adekvatna finansijska sredstva. Naime, potrebno je da se osiguraju i nabave kamere koje će koristiti policijski službenici prilikom obavljanja policijskih poslova i zadataka u cilju zaštite integriteta policijske službe. Dodatno je neophodno da proces upošljavanja i napredovanja u službi bude zasnovan na potpunim standardima integriteta i da osigurava upošljavanje i napredovanje najkvalitetnijih kadrova. Pored toga, proces imenovanja rukovodioca policijskih organa treba da bude u potpunosti neovisan i zasnovan na profesionalnim osnovama sa jasnim i preciziranim kriterijima za imenovanje i razrješenje.

Predviđeno je jačanje organa unutrašnje kontrole kako bi integritet policijskih službenika u potpunosti bio osiguran te da se jačaju kapaciteti za otkrivanje i procesuiranje korupcijskih krivičnih djela.

#### **4.3 Upravljanje rizicima od korupcije u kriznim situacijama i uslovima kriznog odlučivanja**

Upravljanje rizicima od korupcije u kriznim situacijama znači kontinuirano identificirati pojave, vršiti njihovu procjenu te kratkoročno i dugoročno predviđati potencijalne događaje u uslovima kriznog odlučivanja, pratiti trendove vrijednosti indikatora, efekata i posljedica s kojima se organi suočavaju i izvršiti procjenu mogućih vrijednosti indikatora, efekata i posljedica u budućnosti, te pravovremeno poduzimati mjere kako bi se rizici minimalizirali, a time nepovoljni učinci izbjegli odnosno smanjili. Rukovodioci odgovorni za poslove iz svojih nadležnosti i realizaciju postavljenih ciljeva, ujedno su i ključne osobe odgovorne za upravljanje rizicima i to treba biti sastavni dio njihovog poslovanja, posebno prilikom donošenja odluka u kriznim situacijama.

Sa ciljem unapređenja procesa upravljanja rizicima važno je naglasiti da rizici od korupcije u kriznim situacijama i uslovima kriznog odlučivanja predstavljaju okvir na osnovu procjene aktuelne situacije i predviđanja, birajući između alternativa, te se donosi odluka o budućim ciljevima i pravcima djelovanja i o konkretnim aktivnostima, akcijama i koracima koje je potrebno provoditi.

Upravljanje rizicima od korupcije u kriznim situacijama i uslovima kriznog odlučivanja, pred rukovodioce zadužene za upravljanje provođenjem mjera i aktivnosti, postavlja posebne uslove koji sa sobom donose brojne izazove i rizike, a uzrok toga mogu biti vanredne okolnosti poput proglašenja stanja pandemije, stanja prirodnih i drugih nesreća kao i druge okolnosti koje sa sobom mogu donijeti rizike od korupcije, te je neophodno posebno voditi računa o odlučivanju u ovim i sličnim kriznim situacijama.

Ovako sistematičan pristup treba rezultirati uspostavljanjem kriznog menadžmenta u svim organima, čije su najvažnije odrednice:

1. Prevencija zloupotrebe finansijskih i materijalnih donacija međunarodnih i domaćih donatora.
2. Transparentnost i zakonitost postupaka zapošljavanja u javnom sektoru na području Zeničko-dobojskog kantona.
3. Transparentnost i zakonitost postupaka javnih nabavki.
4. Prevencija zloupotrebe poticaja i pomoći pojedincima, privrednim društvima, privatnim preduzećima, poljoprivrednim subjektima, organizacijama i institucijama.
5. Sprečavanje kršenja temeljnih ljudskih prava i sloboda građana.
6. Usmjerenje finansijskih sredstava iz Budžeta Zeničko-dobojskog kantona na niže nivoe vlasti zasnovano na jasnim kriterijima i potrebama.

U kriznim situacijama nameće se potreba jačanja koordinacije, saradnje, komunikacije, transparentnosti i odgovornosti u postupanju svih zaposlenika i odlučivanju svih rukovodilaca kako ne bi došlo do zloupotrebe ovlaštenja, te je potrebno pojačati nadzor u kriznim situacijama sa ciljem sprečavanja koruptivnih radnji u takvim vanrednim okolnostima. Redovno informisanje javnosti o postupanju i donesenim odlukama u kriznim situacijama predstavlja jedan od

najkorisnijih alata za identificiranje potrebnih korektivnih akcija i njihovo provođenje.

## **STRATEŠKI CILJ 5. Uključivanje cjelokupnog društva u borbu protiv korupcije**

### **5.1. Uključivanje jedinica lokalne samouprave (JLS) u sistem prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije**

Uzimajući u obzir Zakon o Agenciji, a posebno član 24., vidljivo je da postoji zakonski osnov za prepoznavanje jedinica lokalne samouprave kao jednog od bitnih segmenata prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije u BiH. Ovo je posebno značajno ako se gleda kroz prizmu velikog broja nadležnosti i regulatornih režima koji se odvijaju na nivou jedinica lokalne samouprave, uz jasan rizik od zloupotrebe diskrecionih ovlaštenja i na ovom nivou vlasti, gdje građani dominantno i neposredno regulišu individualna prava i potrebe.

U tom smislu, evidentna je potreba sistemskog odgovora na rizike korupcije na nivou lokalne zajednice, ali i na potrebu „dijeljenja vlasništva“ nad procesom prevencije korupcije između najznačajnijih aktera u BiH, gdje lokalne zajednice također zauzimaju posebno mjesto. Procesi javnih nabavki, transparentnosti, upravljanja javnim resursima, reguliranje individualnih i kolektivnih prava, osiguranje različitih vidova nadzora i kontrole, kao i saradnje sa nevladinim sektorom, obrazovnim i zdravstvenim institucijama, daju za pravo da posebna pažnja treba biti posvećena prevenciji korupcije i na lokalnom nivou. Upravo zato, ovaj strateški program treba da osigura jasnu perspektivu za sistemsko uključivanje jedinica lokalne samouprave u BiH (općina i gradova te njihovih saveza) u sistem koordinacije borbe protiv korupcije u BiH, ali i implementaciju efikasnih preventivnih alata na nivou njihove administracije.

S tim u vezi, neophodno je izvršiti detaljnu analizu uloge organa jedinica lokalne samouprave u sistemu institucija sa javnim ovlaštenjima u FBiH i RS a kroz direktnu saradnju Agencije, tijela za sprječavanje korupcije i saveza općina i gradova FBiH i RS. U okviru ovog procesa potrebno je sagledati i dobre prakse u smislu uključenja jedinica lokalne samouprave u prevenciju korupcije, te na bazi postojećeg normativnog okvira sačiniti smjernice za uključenje jedinica lokalne samouprave (općinskog nivoa) u sistem prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije. Posebno, potrebno je uzeti u obzir postojanje eventualnih kontakt tačaka

za borbu protiv korupcije na nivou općina i gradova u BiH, tipskih komisija za borbu protiv korupcije i strateškog planiranja u oblasti antikorupcije. Također, neophodno je prepoznati ključne alate iz domena prevencije korupcije a koje je potrebno sistemski implementirati na nivou jedinica lokalne samouprave u BiH. Svakako, smjernice bi trebale dati odgovor u pravcu pisane procedure koja treba da uspostavi sistem uzajamnog izvještavanja i razmjene informacija na relaciji Agencija - tijela za sprječavanje korupcije - jedinice lokalne samouprave kada su u pitanju aktivnosti u domenu prevencije korupcije.

## **5.2. Unapređenje saradnje antikorupcijskih tijela i institucija s organizacijama civilnog društva, medijima i akademskom zajednicom**

Uloga civilnog društva u antikorupcijskim nastojanjima je višestruko značajna za uspješnu borbu protiv korupcije, i prepoznata je i u međunarodnim dokumentima za borbu protiv korupcije. Pored neophodnog aktivnog učešća javnog i privatnog sektora u borbi protiv korupcije, nemjerljiv je i doprinos koji mogu dati organizacije civilnog društva kao neposrednih predstavnika interesa građana. Uticaj civilnog društva i njihovih izgrađenih kapaciteta u oblasti sprečavanja i borbe protiv korupcije može biti itekako od koristi Vlade Zeničko-dobojskog kantona, s obzirom da Strategija i Akcioni plan predstavljaju najvažniji strateški okvir za borbu protiv korupcije. Kapaciteti referentnih organizacija civilnog društva mogu biti od krucijalne važnosti i kako za provođenje tako i za promociju Strategije i Akcionog plana.

Kako Strategija i Akcioni plan predstavljaju sveobuhvatni strateški okvir za borbu protiv korupcije koji se odnosi na veliki broj implementatora aktivnosti isti treba kontinuirano promovisati u javnosti. Također, uspješno provođenje mnogih aktivnosti zavisi i od samih građana i organizacija civilnog društva, te je potrebno isti u kontinuitetu i promovisati i prema tim subjektima. Pored toga kako su za izradu i provođenja strateških dokumenata, posebno antikorupcijskih, zainteresovani i ostali subjekti građanskog društva potrebno je iste uključiti u takve procese. Pored same zainteresiranosti organizacije civilnog društva svojim iskustvom i značajem mogu uticati na kvalitet metodologije izrade strateških dokumenata, ali još bitnije i na kvalitet i dizajn metodologije monitoring instrumenata čiji rezultati mogu usmjeriti dalje i buduće antikorupcijsko strateško planiranje.

Kako su trenutno antikorupcijske aktivnosti u fokusu mnogih donatora organizacija civilnog društva potrebno je uspostaviti mehanizme saradnje sa organizacijama civilnog društva posebno kako bi se Zeničko-dobojski kanton prikazao kao administrativni prostor otvoren za saradnju. Pored toga takve vrste projektnih pomoći su itekako od koristi u smislu implementacije predviđenih aktivnosti, te također osigurati da se određene projektne aktivnosti između različitih organizacija civilnog društva ne preklapaju međusobno i tako nepotrebno troše resursi. Upravo iz takvog razloga potrebno je da se planski pristupi organizovanju sastanaka sa donatorima i organizacijama civilnog društva.

### **5.3. Jačanje etike i integriteta djece i omladine i promocija dobrih praksi**

Uspostavljanje moralne osude i neprihvatanje korupcije, kako na kolektivnom tako i na individualnom planu, predstavlja najsnažnije i najefikasnije sredstvo za sprečavanje korupcije, koje istovremeno zahtijeva najmanja institucionalna ulaganja. Međutim, zbog procesa formiranja etičkih vrijednosti, koje su narušavane u dugom periodu, nerealno je ove promjene očekivati u kratkom roku, ali je sigurno da se ozbiljni rezultati u borbi protiv korupcije teško postižu bez podrške javnosti. Zbog svega toga, proces jačanja moralnih vrijednosti treba uključiti u kreiranje antikorupcijskih mjera putem ugrađivanja u propise i obrazovni sistem, njegovog javnog i medijskog promoviranja od strane nosilaca javnih ovlaštenja, te ukazivanjem na pozitivne primjere i mjere koje će uvjeriti građane da mogu uticati i doprinijeti sprečavanju korupcije.

Stoga je neophodno da se podizanjem javne svijesti o pojavi, načinu sprečavanja i posljedicama korupcije, omogući uključivanje cjelokupnog društva u ovu borbu.

Ukoliko su znanje i svijest o korupciji, njenim uzrocima, modalitetima i štetnim posljedicama veći kod svih zainteresiranih za njeno sprečavanje, povećavaju se šanse da korupcije u praksi bude manje i da se broj zainteresiranih za borbu protiv korupcije uveća. Zbog toga, Strategija predviđa i druge preventivne mjere za borbu protiv korupcije, uključujući i edukaciju o problemu korupcije, provođenje temeljnih istraživanja postojećeg stanja, učenje na osnovu uočenih obrazaca koruptivnog ponašanja i uključivanje šireg kruga subjekata odnosno medijske promocije kao i javne promocije pojedinaca iz javnog i drugih sektora u borbu protiv korupcije.

#### **5.4. Koordinacija, monitoring i izvještavanje**

Osnovno institucionalno tijelo za provođenje Strategije i aktivnosti iz pratećeg Akcionog plana je Tim Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju i borbu protiv korupcije, dok u potpunosti aktivnosti ne preuzme Ured za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona. Osnovna nadležnost Tima Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju i borbu protiv korupcije jeste izrada prijedloga Akcionog plana za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije za period 2022-2026.godina, davanje smjernica i preporuka za sprovedbu Akcionog plana, prikupljanje podataka o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana, njihovo objedinjavanje, sačinjavanje analiza i o tome polugodišnje izvještavati Vladu Zeničko-dobojskog kantona, koordinaciju između svih subjekata obuhvaćenim Akcionim planom, koordinacija sa Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine, ostalim pravnim subjektima, organima i organizacijama, koje su dužne da postupaju u oblasti borbe protiv korupcije i pravosudnim organima, ostale aktivnosti koje će biti utvrđene Akcionim planom, a sve do potpune uspostave funkcionisanja Ureda za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona. S tim u vezi neophodno je i razviti sve potrebne alata za praćenje provedbe antikorupcijskih aktivnosti kao i načina provjere tačnosti istih.

Također, uzimajući u obzir da je veliki broj institucija od značaja za antikorupcijske aktivnosti neophodno je da se odredi osoba koja će interno, unutar svake institucije, koordinirati antikorupcijske aktivnosti, odnosno potrebno je da se imenuju koordinatori antikorupcijskih aktivnosti u institucijama koje zbog objektivnih razloga nemaju imenovanog koordinatora. Koordinatori antikorupcijskih aktivnosti trebaju da budu osobe koje su se kroz svoj dosadašnji radni angažman u instituciji pokazale posebne personalne i moralne kvalitete, koje dobro poznaju cjelokupno funkcionisanje institucije i uživaju visok stepen povjerenja rukovodilaca i ostalih uposlenika u institucija. Samo zaposlenici sa takvim karakteristikama mogu kvalitetno koordinirati antikorupcijske aktivnosti. Obaveze koordinatora su da izvještava rukovodioca o antikorupcijskim obavezama institucije i prati izvršenje pojedinačnih zadataka na realizaciji operativnog plana na mjesečnoj osnovi. Izrađuje komunikacijski materijal za upoznavanje institucije iz koje dolazi sa obavezama iz Akcionog plana i operativnog plana, uspostavlja i

održava sektorsku i drugu saradnju sa drugim nivoima vlasti u situacijama podijeljene nadležnosti, vodi evidenciju o realizaciji operativnog plana, po zadatim indikatorima, te o napretku i izazovima izvještava rukovodioca na mjesečnoj osnovi.

Kako su Tim Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju i borbu protiv korupcije i imenovani koordinatori antikorupcijskih aktivnosti ujedno i primarni subjekti za implementaciju antikorupcijskih aktivnosti, neophodno je njihove kapacitete kontinuirano jačati. Nakon uspostave funkcionisanja Ureda za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona, aktivnosti oko implementacije i realizacije svih aktivnosti će preuzeti Ured. S tim u vezi koordinatori antikorupcijskih aktivnosti i svi članovi Tima Vlade Zeničko-dobojskog kantona za prevenciju i borbu protiv korupcije, do uspostave funkcionisanja Ureda za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona, kontinuirano prolaze obuke o alatima za sprečavanje, prevenciju i borbu protiv korupcije. S obzirom da su aktivnosti i nadležnosti vrlo široke i kompleksne neophodno je da Vlada osigura i finansijska sredstva koja trebaju da budu podrška u prevenciji i borbi protiv korupcije na provođenju nadležnosti u oblasti prevencije i borbe protiv korupcije.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona putem Tima Vlade ili Ureda za borbu protiv korupcije treba da bude stalno i kontinuirano informisana o provedbi antikorupcijskih aktivnosti, kako bi eventualno mogla pravovremeno reagirati na nastale rizike koje mogu ometati provođenja antikorupcijskih obaveza. S tim u vezi je potrebno da se na sveobuhvatan i sistematičan način prikupljaju sve informacije o provedenim antikorupcijskim aktivnostima. Pored samog prikupljanja informacija, osnovni zadatak tijela za prevenciju i borbu protiv korupcije u Zeničko-dobojskom kantonu je da i sve provedene antikorupcijske aktivnosti analizira i procijeni njihovu vrijednost i utjecaj na pozitivne promijene. O svim preduzetim antikorupcijskim djelatnostima, neophodno je blagovremeno uključiti i informisati javnost putem uspostavljenih komunikacijskih kanala.

Mišljenja i stavovi javnosti o provedenim antikorupcijskim nastojanjima i potrebama za njihovo unapređenje mogu biti od koristi za institucije koje provode aktivnosti, s tim u vezi potrebno je unaprijediti dvosmjerne komunikacijske kanale sa javnosti. Uzimajući u obzir da se radi o drugom strateškom okviru za borbu protiv složenog fenomena kakva je korupcije potrebno je osigurati da takav strateški okvir bude fleksibilan na izmjene, tj. da se eventualnim stanjem u

kojem je uočeno da neke aktivnosti nisu adekvatno planirane budu podložne izmjenama. Svaka eventualna izmjena u strateškom okviru Vlade Zeničko-dobojskog kantona treba pravovremeno obavijestiti javnost i ostale aktere.

Kako bi se efikasno i kvalitetno sprovodile aktivnosti i mjere potrebno je koristiti iskustva tijela sa viših nivoa vlasti koji se duži niz godina bave sprečavanjem i suzbijanjem korupcije. Iskustva Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine i Antikorupcionog tima Vlade Federacije BiH mogu biti od koristi za Vladu Zeničko-dobojskog kantona. Pored toga iskustvo koje imaju i ostale institucije koje se u svojim redovnim nadležnostima bore sa ovim društveno negativnim fenomenom te je neophodno iste konsultirati.

Tim će biti nadležan za koordinaciju aktivnosti svih institucija i javnih službi, dok se ne uspostavi funkcionisanje Ureda za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona, u sprječavanju korupcije. Pored toga, potrebno je obezbjediti potpuno praćenja i provedba Akcionog plana za provođenje Strategije za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona za period 2022-2026.godina, te davanja smjernica za njegovu učinkovitu provedbu.

Tim će imati potrebna ovlaštenja u ostvarivanju koordinacije sa Agencijom za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine putem dogovorenih periodičnih ili vanrednih izvještaja te drugim prethodno dogovorenim načinima saradnje, komunikacije i koordiniranja aktivnosti, a u skladu sa čl. 23. i 24. Zakona o Agenciji, dok sve aktivnosti po ovom pitanju ne preuzme Ured za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona.

Broj: 02-04-3356 /22  
Datum, 31.03.2022. godine  
Zenica

**DOSTAVLJENO:**

1x Ministarstvo za pravosuđe i upravu,  
1x Ured za borbu protiv korupcije Zeničko-dobojskog kantona,  
1x svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,  
1x svim institucijama, putem putem Ministarstva,  
1x svim gradovima/općinama, putem Ministarstva,  
1x a/a.

